Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 205 | Łódź, Poniedziałek 2 września 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג כ"ז מנחם אב תרפ"ט | № 205

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטרקאווער 21, טעל. 24-71

די שולדיגע אין דער בלוט-פערגיסונג

וועלען שטרענג בעשטראפט ווערן -- ערקלערט אין זיין אויפרוף דער נציב-העליון

איבערגעריסען די אונטערהאנדלונגען וועגען ענדערן די פאלעסטינא-קאנסטיטוציע

ירושלים, 1 (טעלעגראפיש דורך יט"א) דער נציב העליון, לארד טשענסעלאר האט ארויסגעגעבען אן אויפרוף וועגען די געשעהענישען אין לאנד צו דער בעפעלקערונג פון ארץ ישראל.

אין דעם דאזיגען אויפרוף ווערט געזאגט פאלגענדעס:

„איך בין צוריקגעקומען פון ענגלאנד און געטראפען דאס לאנד אין א זעהר טרויעריגען צושטאנד. הונדערטער קרבנות פון אונמענשליכע אומזיררינער און ברוטאלע האנדלונג, וואס זענען בעגאנגען געווארען דורך בלוטדורשטיגע פערברעכער. ווילדע מערדער האבען זיך געווארפען אויף דער שוצלאזער בעפעלקערונג פון לאנד און ארן החמנות געמארדעט און גערויבט.

„די געשעהענישען אין חברון צייכנען זיך אויס מיט זייער גרעסטער אכזריות, און זענען אויסגעפיהרט געווארען דורך א פערברעכערישער בלוטדורשטיגער באנדע.

„די דאזיגע געשעהענישען האבען ארויסגערופען די גרעסטע עמפערונג ביי אלע ציוויליזירטע פעלקער אין דער וועלט.

„יודישע ישובים זענען צורויבט און פערברענט געווארען.

איך האלט פאר מיין ערשטען חוב נאכ'ן צוריקקומען קודם כל צוריקצושטעלען די ארדנונג און רוה אין לאנד.

„בכדי צו מאכען א סוף מיט די אלע אינטערפרעטאציעס, ערקלער איך, אז איך וועל מיט דער גרעסטער שטרענגקייט בעשטראפען די אלע שולדיגע אין די פערברעכענס! כ'פאדער אויף אלע בירגער פון לאנד צו פערהאלטען זיך רוהיג, און צו העלפען מיר אין דער דאזיגער ארבייט.

„אין הסכם מיט מיינע הבטחות, וואס איך האב געגעבען דעם אראבישען עקזעקוטיוו, ווען איך בין אין חודש יולי אפגעפאהרען קיין לאנדאן, האב איך אין קאלאניאל-אמט אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען וועגען ענדערן די פאלעסטינא-קאנסטיטוציע. צוליב די לעצטע געשעהענישען זענען אבער די דאזיגע אונטערהאנדלונגען איבערגעריסען געווארען.

„וואס איז שייך דעם קאנפליקט וועגען כותל מערבי, ערקלער איך קאטעגאריש, אז די דאזיגע פראגע, וועט דורך דער רעגירונג ערלעדיגט ווערען אין הסכם מיט די פרינציפען פון „ווייסען בוך", וואס איז ארויסגעגעבען געווארען אין 1928. דער אופן ווי אזוי די דאזיגע פרינציפען זאלען אנגעווענדעט ווערען וועלען בעשטימט ווערען.

הויך-קאמיסאר — טשענסעלאר

ירושלים, 1. (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) מיליטערישע אעראפלאנען האבען היינט פונאנדערגעווארפען איבער'ן גאנצען לאנד די אויפרופען פון לארד טשענסעלאר.

ירושלים, 1. (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) דער אויפרוף פון לארד טשענסעלאר איז א פועל יוצא פון דער געשפרעך, וואס עס האבען געפיהרט די פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ אין ירושלים מיט דעם נציב-העליון.

פאליציי אין צפת האט געשאסען אויף יודען

לאנדאן, 1. (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) עס בעשטעטיגט זיך די ידיעה פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור, אז פאליציי אין צפת האט געשאסען אויף יודען, פון וועלכע איינער איז דערהרג'עט און 6 זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

קאהירא, 1. (טעלעגראפיש דורך יט"א) מען מעלדעט דער יט"א, ווי אזוי עס איז געקומען צו די טרויעריגע געשעהענישען אין צפת. די יודען זענען לכתחילה געווען קאנצענטרירט אין די פאליציי-באראקען, און אזוי ווי עס האבען אנגעהויבען צו פליהען אעראפלאנען איבער זייערע קעפ. האבען די יודען דעם רויש פון די פראפעלערס אנגענומען פאר ביקסען-שאסען, און מחמת זיי האבען מיט זיך מיטגעהאט ביקסען, האבען זיי אנגעהויבען צו שיסען.

פאליציי האט געענטפערט מיט שאסען, און אלס רעזולטאט פון דער פאניק זענען געפאלען די קרבנות.

דער פאליציי-קאמענדאנט פון צפת האט ערקלערט, אז נאך פינף טעג פאר די געשעהענישען אין צפת האט ער געבעטען מיליטערישע שוץ ביי דער רעגירונג, כדי אפצוהיטען די ארדנונג.

די רעגירונג האט קיין מיליטער נישט געשיקט, נאר איהם פערזיכערט, אז אין צפת איז פון שטענדיג אן געווען רוהיג, און דעריבער איז די מיליטערישע אינטערווענץ איבריג.

אין צפת זענען אלע יודישע געשעפטען צורויבט, און א העלפט הייזער פערברענט.

אפשטעלען די שחיטות

דאס איז די ערשטע אויפגאבע

ציריך, 1. (יט"א טעלעגראפיש) אין אן אינטערוויא אין דער פרעסע-צענטראלע האט פרעזידענט נחום סאקאלאוו ערקלערט, אז איצט איז קודם-כל נויטיג, ס'זאלען אפגעשטעלט ווערען די שחיטות אויף יודען אין ארץ-ישראל און אין לאנד זאל איינגעשטעלט ווערען רוה, דאן וועט מען קענען ערשט רעדען וועגען דער ווייטערדיגער פאליטיק.

די איצטיגע לאגע אין ארץ ישראל

לאנדאן, 1. (ספ. טעל.) „רייטער-אגענטור" מעלדעט: די לאגע אין די לעצטע 24 שעה האט זיך ווידער פערערגערט. עס ווייזט זיך ארויס אז דאס ענגלישע מיליטער, וואס געפינט זיך אין ארץ-ישראל איז נאך אלץ צו ווייניג. גרויסע מחנות אראבער זענען אריבער פון סיריען און עבר-הירדן קיין ארץ-ישראל.

אין דער נאכט פון פרייטאג אויף שבת האבען אראבער געמאכט אן אנפאל אויף ראש-פנה. עס איז געקומען צו א קאמף, די קאלאניסטען האבען דעם אנגריף אבגעשטויסען. פון פערשידענע טיילען פון לאנד קומען אן מעלדונגען, דאס אראבער בעפאלען און פערברענען יודישע קאלאניעס.

א גרויסע אויפרעגונג האט ארויסגערופען צווישען די יודען אין ארץ-ישראל דער פאקט, וואס די ענגלישע מאנדאט-מאכט האט איצט ווידער בעפרייט אנפיהרער פון די אראבער, וועלכע זענען פריהער ארעסטירט געווארען אלס שולדיגע אין ארויסרופען און אנטיילנעהמען אין די בלוטיגע געשעהענישען.

ירושלים, 1. (ספ. טעל.) די שטימונג איז שטאט איז נאך אלץ א געדריקטע, פון נעכטען אווענט פיהרט דורך די פאליציי שטרענגע רעוויזיעס ביי אלע וואס ווילען אריבערגעהען די אלט-שטאט פון ירושלים, יעדער ביי וועמען עס ווערט געפינען געווער, ווערט געשטעלט פאר'ן קריגס-געריכט.

בעת'ן זוכען געווער אין א אראבישען דארף לפתא הינטער ירושלים איז געקומען צו א בלוטיגען צוזאמענשטויס צווישען אראבער און ענגלישע סאלדאטען, צוועלף אראבער זענען דערהרג'עט געווארען.

וויען, 1. (ספ. טעל.) אהער זענען אנגעקומען ידיעות, אז אין טבריה האבען זיך אריינגעריסען א מחנה אראבער און פאגראמירען די יודישע בעפעלקערונג. ענגלישע פאנצער-אויטאמאבילען געפינען זיך אויפ'ן וועג קיין טבריה.

חיפה, 1. (ספ. טעל.) דא איז נעכטען געווען רוהיג.

די יודישע בעפעלקערונג איז נאך אלץ פערזאמעלט ביים כרמל-בארג און ווערט בעוואכט דורך א שטארקער אבטיילונג ענגלישער פאליציי.

אפיציעלער קאמוניקאט פון ענגלישען קאלאניען-מיניסטעריום

לאנדאן, 1. (ספ. טעל.) דאס קאלאניען-מיניסטעריום האט פערעפענטליכט פאלגענדען אפיציעלען קאמוניקאט:

אונזערע מיליטער-אבטיילונגען האבען בעזעצט די בעדייטענסטע פונקטען פון לאנד פון צפת ביז באר-שבע. אומעטום דארט איז רוהיג. געגען די אריינקומענדע קיין ארץ-ישראל בעדואינער שבטים פון טינר-געביט, סיריען און עבר-הירדן פון וועלכע עטליכע שבטים זענען שוין אריבער די ארץ-ישראל-גרעניץ — זענען ארויסגעשיקט געווארען אונזערע פאנצער-אויטאס. אויך זענען אלע קריגס-אעראפלאנען פון דער שיף „קוראזש" קאנצענטרירט אין נח.

ערגענצענדיג דעם נעכטיגען בעריכט, וועגען די קאמפען אין צפת, ווערט געמאלדען, אז פון יודען, זענען פערהאן 10 דערהרג'עטע און 21 פערוואונדעטע, פון די מוזולמענער — 2 דערהרג'עטע און 4 פערוואונדעטע.

מ'פאדערט נייע עולים אין א"י

ווארשא, 1. (טעלעגראפיש דורך יט"א) דער עקזעקוטיוו פון „החלוץ" אין ווארשא האט בעקומען פון „הסתדרות העובדים" אין ירושלים פאלגענדע דעפעשע:

„גרייט צו א פערשטארקטע נייע עליה".

(—) האלפערן, פרומקין.

ווארשא, 1. (טעלעפאניש) די החלוץ-צענטראלע פון פוילען האט נעכטען דערהאלטען פון ארץ ישראל פאלגענדע טעלעגראמע:

אין אונזער לאנד ווערט פערגאסען דאס בלוט פון די פרידליכע בירגער. זיי פאלען אין פערטיידיגונגס-קאמף פון ישוב און דער העברעאישער שאפונג. אונזער דרינגענדע תשובה איז דאס צונויפטונג פון פרישע כחות פון החלוץ און דער נאציאנאלער יוגענד צו דער עליה און דאס אויפשטעלען צוריק די חורבות. גרייט אן די פאסענדע כחות.

אין נאמען פון דער עקזעקוטיווע —

קאפלאנסקי, שפרינצאק.

א הכחשה וועגען פאלקאווניק לארענץ

לאנדאן, 1. (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) פון אפיציעלע קוועלען מעלדעט מען דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור, אז די ידיעה וועגען דעם, דאס פאלקאווניק לארענץ זאל האבען ארגאניזירט דעם אראבישען אויפשטאנד, שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט.

דערלויבט ארויסצוגעבען די צייטונגען

ירושלים, 1. (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) די רעגירונג האט דערלויבט צו דערשיינען די צייטונגען.

דערביי איז אפגעגעבען געווארען אן ערקלערונג, אז זיי וועלען באלד פערמאכט ווערען, אויב זיי וועלען פערעפענטליכען ארטיקלען אדער ידיעות, וואס קענען גורם זיין ארויסצורופען אומרוהען.

צוראבירט דעם קינדער-אמבולאטאריום „הדסה"

לאנדאן, 1. (יט"א) דאס קינדער-אמבולאטאריום פון „הדסה" אין חיפה איז גענצליך צוראבירט געווארען דורך אראבישע באנדעס.

די אראבער פון העדזשאס

קאהירא, 1. (ספ. טעל.) פון דער פראווינץ העדזשאס מעלדעט מען, אז דער שייך איבן-סאיר, האט ערקלערט, דאס ער האט פערווערט זיינע שבטים צו גערן קיין ארץ-ישראל.

Dr. Robinzon

10 פיעטריקאווער 10

צוריקגעקעהרט.

40 יודישע קרבנות
האט געבראכט די בלוט-פערגיסונג אין צפת

עראָפּלאַנען און פאַנצער-אויטאָס בעהערשען די לאַגע — פערזיכערט אָפיציעלער קאָמוניקאַט

לאָנדאָן, 1 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). שבת אין אָווענד האָט דאָס קאָלאָניאַל-מיניסטעריום אַרויסגעגעבען פאָלגענדען קאָמוניקאַט וועגען דער לאַגע אין ארץ-ישראל: אונזערע בעוואָפענטע כוחות האָבען בעזעצט אַלע וויכטיגע פונקטען פון צפת ביז באר שבע, די לאַגע ווערט איצט בעטראַכט אַלס אַ רוהיגע. עס האָט געדראָהט די געפאַהר, אַז קיין פאַלעסטינאַ זאָלען אַריינמאַרשירען די אַראַבער פון סיריען און עבר-הירדן, געוויסע גרופען זענען אפילו אַריבערגעטרעטען די גרענעץ. אַעראָפּלאַנען פון קעניגליכען לופט-פלאָט און געפאַנצערטע אויטאָס בעהערשען די לאַגע. דער לופט-פלאָט האָט זיך אָפּגעשטעלט אין גזה. אין צפת זענען דער'הרג'עט געוואָרען 40 יודען און 2 מוזולמענער, פערוואונדעט זענען געוואָרען 29 יודען און 4 מוזולמענער.

קריגסט-בערייטשאַפט אויף דעם פראַנצויזישען מאַנדאַט-געביט

פּאַריז, 1. (ספּ. טעל.) צוליב די שטאַרקע אויפרעגונג פון די אַראַבער אויף דעם פראַנצויזישען מאַנדאַטער-געביט, האָט די פראַנצויזישע רעגירונג פעראָרדענט אַ שאַרפע קריגס-בערייטקייט פון מיליטער, וואָס געפינט זיך אויף דעם ראַיאָן געביט. עס ווערען אויך געמאַכט פאָרבערייטונגען צו אַ עווענטועלער איבערפיהרען פון מיליטער-אָפּטיילונגען פון פרעמדען-לעגיאָן זענען גרייט יעדען אויגענבליק אָפּצומאַרשירען.

ווייטערדיגע עוואַקואַציע פון די פאָרשטעט אין ירושלים

לאָנדאָן, 1. (ספּ. טעל.) אַ פונקען-דעפּעשע פון ירושלים מעלדעט, אַז די יודישע קאָלאָניעס מוצא און חולדה ביי ירושלים זענען פולשטענדיג פערניכטעט געוואָרען, אַזוי אַז עס איז נאָך זיי געבליבען נאָר חורבות. די יודישע קאָלאָניע עקרון, איז אויפ'ן בעפעהל פון דער ענגלישער רעגירונג עוואַקואירט געוואָרען, די יודישע פאָרשטעט פון ירושלים תלפיות, בית הכרם און אויך דריי אַנדערע זענען לויט אַ בעפעהל פון הויפט-קאָמיסאַריאַט עוואַקואירט געוואָרען.

אמעריקאַנער יודען זאָלען אויסקויפען ארץ-ישראל?

וואַרשאָ, 31. (ספּ. טעל.) דעם א. ב. צ. מעלדעט מען פון בערלין:

צווישען די אַמעריקאַנישע יודען איז ענטשטאַנען דער געדאַנק אויסצוקויפען פאַלעסטינא פון די אַראַבישע הענד. אויף דעם צוועק האָבען די יודען בדעה אין משך פון צוויי יאָהר צונויפצוזאַמלען אַ סומע פון 100 מיליאָן דאָלאַר.

אראבער ערמאָרדען א יודישען דאקטאר

נאָכ'ן ערטיילען הילף אַן אַראַבער

ירושלים, 31. (ספּ. טעל.)

פרייטאָג זענען אין תל אביב פאָרגעקומען צוזאַמענשטויסע צווישען יודען און אַראַבער. אין דער קאָלאָניע קאַסטיניע האָבען די אַראַבער דערהרגעט דעם יודישען דאָקטאָר קאַלמע, נאָכדעם ווי ער האָט לויט זייער בקשה ערטיילט הילף אַ היה פערוואונדעטע אַראַבער.

פּויבסט בעאונרוהיגט צוליב די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

בערלין, 31. (ספּ. טעל.) די בערלינער צייטונגען מעלדען: בעאונרוהיגט פון די ראַפּאָרטען וואָס ער האָט דערהאַלטען פון רוימישען פאַטריאַרך אין ירושלים פאַרלאַנגט וועגען די געשעהענישען אין פאַלעסטינא, האָט דער פּויבסט פעראָרדענט דעם אַפּאָסטאָלישען דעלעגאַט אין עגיפּטען און אַראַביען, אַז ער זאָל אַרויספאָהרען אויפ'ן אָרט פון די געשעהענישען און זיך בעמיהען וועגען שוץ פון די קאַטוילישע אינסטיטוציעס אין פאַלעסטינא.

15000 יודען דעמאָנסטרירען אין קראקא

ראַבינאַט ערקלערט א תענית

קראָקאָ, 1. (יט"א טעלעפאָניש).

אויפ'ן גרויסען היגען פלאַץ איז אונטער'ן פרייען הימעל פאָרגעקומען אַ פּראָטעסט-מיטינג געגען די געשעהענישען אין א"י. ס'האָט זיך פאָרמירט אַ דעמאָנסטראַציע-צוג אין וועלכען ס'האָבען זיך בעטייליגט 15,000 מאַן. די אָרדנונג איז נישט געשטערט געוואָרען.

דער היגער ראַבינאַט האָט פּראָקלאַמירט אויף מיטוואָך אַ תענית.

פאָדערונג פון 5000 סערטיפיקאַטען פאַר חלוצים

וואַרשאָ, 1. (יט"א טעלעגראַפיש).

די וועלט-צענטראַלע פון החלוץ האָט דערהאַלטען אַ טעלעגראַפישע מיטטיילונג פון החלוץ פון קעשענעוו: אויף אַ דאָרטיגען מיטינג איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע צו פאָדערען באַלד ביי דער ענגלישער רעגירונג 5.000 סערטיפיקאַטען פאַר חלוצים.

צענטראַלער הילפס-קאָמיטעט פאַר די געליטענע אין א"י

וואַרשאָ, 1. (יט"א טעלעגראַפיש).

ס'איז פאָרגעקומען אַ זיצונג אין דער קהלה און ס'איז בעשלאָסען צו גרינדען אַ צענטראַלען הילפס-קאָמיטעט פאַר די געליטענע אין א"י. אַלע יודישע סטודענטישע אָרגאַניזאַציעס האָבען זיך געשטעלט צו דיספּאָזיציע פונ'ם קאָמיטעט.

בערוהיגענדע דעפּעשע פון ירושלים

פרוי ראָזענפעלד, קאָטיענגאַ 5 האָט בעקומען אַ ראַדיאָ-דעפּעשע פון ירושלים, די דעפּעשע איז אַרויסגעשיקט געוואָרען פון דאָרטען זונטאָג אַרום האַלב 1 ביינאַכט און איז אָנגעקומען 4 אַ זייגער. דער אינהאַלט פון דער דעפּעשע איז: „שלום לכלנו".

קוראַטאָריום פאַר די בית-יעקב-שולען
צעגעלניאַנע 24, טעל. 70-28
פּיראַמאָוויטש 15, טעל. 70-27
צעגעלניאַנאַ 3

א איבעראַשענדע בשורה!

צום שול-יאהר 1929/30 ווערט געעפענט אין צעגעלניאַנאַ 3 אין צעגעלניאַנאַ 3

א צענטראַלע בית-יעקב-שולע

אין וועלכע ס'וועט זיין: 1) VIII קל. טעכטער-גימנאַזיום, 2) פאָר- און נאָכ-מיטאָגדיגע 7-קל. פאָלקס-שולע, 3) אווענד-קורסען און פאַך-אויסבילדונג פאַר ערוואַקסענע, 4) פאָר- און נאָכמיטאָג'דיגע פרעבעל-שולע.

די פרייזן צוגענגליכע.—די שולע איז מיט רעגירונגס-רעכט.—איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין אונזערע בית-יעקב-שולען צעגעלנ. 24 און פּיראַמאָוויטש 15 פון 9–12 און 3–6 נ"מ

אכטונג, שילערינס! אַלע מוזט איהר זיך מעלדען דינסטאָג, דעם 3-טען וואָשעטען, 9 אַ זייגער פריה אין דער שולע.

די לייטונג.

א בשורה טובה פאַר אָרטאָדאָקסישע עלטערן!

די לייטונג פון אָרטאָדאָקסישען לעהר-אנשטאַלט

„דרכי-נעם" לודז, קילינסקי 50

טעלעפאָן 26-35

מאַכט בעקאַנט, אַז נאָך גרויסע מיה איז אונז געלונגען צו ערפילען דעם וואונש פון די עלטערן, נעמליך: צו עפענען צום נייעם שול-יאהר

גימנאַזיאַל-קורסען

אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען שול-דירעקטאָר ז. פּויזנער.

פּאַראַלעל ווערט געעפענט IV, V און VI קל. גלייכצייטיג איז אויך געעפענט געוואָרען העכערע מחלקות אין די „מתיבתא לתלמוד ולהוראה" אום צו ערמעגליכען די תלמידים זיך צו פערפאָלקאָמען אי אין למודי קדש, אי אין למודי חול.

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין די קאַנצעלאַריע פון 9–1 און פון 4–7 אָווענד.

די דירעקציע.

Dr. med.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציעל ארצט פאַר נירן בלאָזן-און האַרן - קראַנק.

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפּפאַנגט פון 4–7 אָוו.
נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie"
נאָוואָמיעסקא 3 פון $12^1/_2$ ביז 2 אַזייגער נאָכמ.

DYREKCJA

GIMNAZJUM
Humanistycznego Męskiego
I. Kacenelsona

Cegielniana 28, tel. 51-79

איז מודיע, אַז נייע איינשרייבונגען פון שילער נעהמט אָן ד. קאַנצעלאַריע טאָג-טעגליך פון 11--2 פאַרמ. און פון 4–7 נאָכמ.

אנאָנסען

אין „נ. פאָלקסבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג!

PHILIP LEFKOWITZ, Brooklyn N. J.
FRANIA JOSKOWICZ, Łódź
ZAŚLUBIENI.

Łódź, dn. 31 sierpnia 1929 r.

Z intencji zaślubin panny
FRANI JOSKOWICZÓWNEJ
z panem
PHILIPEM LEWKOWICZEM
życzy różowej przyszłości
Rodzeństwo **Joskowiczów.**

בברכת מז"ט אנו מברכים את בנינו היקרים החתן מר פישל לעווקאוויטש עב"ג הכלה מית פריידע יאסקאוויטש לרגלי בואם בברית נשואין

ההורים
יאסקאוויטש ולעווקאוויטש.

Z intencji zaślubin panny
FRANI JOSKOWICZÓWNY
z p.
PHILIPEM LEWKOWICZEM
wiele szczęścia życzą
Sala Grosmanówna
Tola Rozencwajżanka

צו דער חאַכצייט פון אונזער פריינד
פישל לעווקאוויטש
מיט פרל. פריידע יאסקאוויטש
ווינשען אַ גליקליכע צוקונפט
אַדלער און פרל. באָרנשטיין.

To the mariage from my brother
Mr. **PHILIP LEFKOWITZ**
with
Mss. **FRIDA JOSKOWICZ**
I am sanding the best wishes
Dave Lefkowitz
Brooklyn.

Zur Hochzeit von
Frl. **FRIDA JOSKOWICZ**
mit
Herrn **PHILIP LEFKOWITZ**
sendet die herzlichsten Glückwünsche dem jungen Paar
S. Berger.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענערשוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאָמפּען (האָר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָוועגד

Dr
M. Wolfson
צוריקגעקעהרט.

Dr. JACÓB EYCHNER

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
אל. 1. מאי 16 טעל. 11-24

די פערוואַלטונג פון הילפס-פעראיין

משמרת החולים אלעקסאַנדראָווסקאַ 6

בעט זעהר די מיטגלידער און סימפּאַטיקער איינצושרייבען זיך אַלס

אנטיילנעמער אין בלומען-טאָג לטובת אָרימע קראַנקע

וועלכער קומט פאָר דאָנערשטאָג, דעם 5-טען וואָשעטען ד. י.

די פערוואַלטונג.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דער עפענטליכקייט, דאָס דער סוחר הערש וואָלף פּיעטרקאָווסקי פון אַלעקסאַנדריסקאַ 12, האָט נישט געוואָלט איינגעהן מיט אונזער מיטגליד ה' יחיאל לערער אויף אַ שידס-געריכט, ווען זאָגאַר דאָס געלד ליגט איינגעלעגט אין פעראיין, נאָר געוואָלט פערקויפען דורך ליציטאַציע דאָס לעצטע האָב און אַזוי אַרום געוואָלט אומגליקליך מאַכען אַן אָרימע פאַמיליע.

מיר געבען דאָס איבער דער עפענטליכקייט צו משפט'ן.

אין נאָמען פון קליינהענדלער-פעראיין פּיאָטריקאָווער 6
פּרעזעס שלמה טאָסק.

יאָרג.　　2 סעפטעמבער 1929

„נייער פאָלקסבלאַט“

יאָרג.　　2 סעפטעמבער 1929

אפקלאנגען

גיט און סיסטעמאַטיש צוגעגרייט — נאָרמאַלע, נישט בית-עולם'דיגע רוה — די אַראַבישע „פראָלעטאַריער“ — מאַקדאָנאַלד האָט דאָס וואָרט

די פּוילישע און אויסלענדישע פּרעסע בע־שעפטיגט זיך אַלץ ווייטער מיט די געשעהענישען אין פּאַלעסטינאַ. דער נעכטיגער „עקספרעס פּאָראַנני“ שרייבט:

„די בלוטיגע געשעהענישען אין פּאַלעסטינאַ, וועלכע האָבען אַזוי אומפּערהאַפט אויפגערודערט די גאַנצע וועלט, רעקען אויף מיט זייער פּערנעהם, דעם גאַנצען תהום פון דעם פּראָבלעם, פון וועלכען זיי האָבען זיך גענומען.

די אָפיציעלע ענגלישע פאַקטאָרען, פּרובען, אמת, פאַר יעדען פּרייז צו פערטושען דעם ענין, זיי שיקען פונאַנדער קאָמוניקאַטען, לויט וועלכע אין פּאַלעסטינאַ איז אַלץ אין בעסטען אָרדנונג, דאָך זעהט מען, אַז די געשעהענישען אין פּאַלעס־טינא טראָגען נישט קיין צופעליגען און פּאָראיבערגע־הענדיגען כאַראַקטער.

דאָ האַנדעלט זיך נישט נאָר וועגען דער כותל מערבי, אָדער וועגען אַ צופעליגען אַראַביש־יודישען קאָנפליקט אויפ'ן באָדען פון די עקשנות'־דיגע בעציהונגען.

די שאָסען, וואָס זענען געפאַלען אין פּאַלע־סטינאַ, זענען אַן'אָפּקלאַנג פון פּראָבלעמען, וואָס גרייכען זעהר טיף. אַלץ ווייזט דערויף, אַז די אַ־ראַבער האָט אַרומגענומען אַ גרויסע פּאַן־איסלאַ־מישע בעוועגונג, וועלכע איז ענליך צו אַלע פּאַנ־אויאַטישע רעוואָלוציעס.

די מאַכמעדאַנישע שבטים פון סיריען, אַראַ־ביען, מעסאָפּאָטאַמיען און עבר־הירדן זענען פּלוצ־לונג אַרויסגעטרעטען סאָלידאַר און ענטשלאָסען. אַזוי טוען קען נאָר אַ ראַסע, וועלכע ווייסט, וואָס זי וויל און צו וואָס זי שטרעבט, אויב מ'זאָל אָנ־נעהמען, אַז דער אויסברוך איז אַרויסגערופען גע־וואָרען דורך אַ נישטיגער סיבה, איז אָבער זיכער אַז דער אויסברוך איז געווען גוט און סיסטעמאַ־טיש צוגעגרייט.

ס'איז העכסט וואַהרשיינליך, אַז די אַראַבישע זשאַנדאַרמען, וואָס דינען ביי די ענגלענדער, זענען געווען אין קאָנטאַקט מיט די אַראַבישע נאַציאָנאַ־ליסטען און זיי האָבען דאָס אָרגאַניזירט די באַנדעס.

די לייטונג געפינט זיך אין קאַהיראָ, פון דאָרט איז געקומען פיל געלד, דער מופתי פון קאַהיראָ האָט די לעצטע צייט איינגעאָרדענט גרויסע געלד־זאַמלונגען כלומרשט אויף אויסבויען דעם מעט־שעט אין קאַהיראָ, דאָס געלד איז אָבער געגאַנגען אויף די בלוטיגע שחיטות אין פּאַלעסטינאַ, און איצט איז געקומען אַ ידיעה, אַז בעדואינישע שבטים זענען אַריבערגעטרעטען די פּאַלעסטינער גרענעץ און מאַרשירען אויף ירושלים.

דאָס ענגלישע מיליטער וועט אפשר איצט קענען בעהערשען די לאַגע. צי וועט דאָס אָבער זיין אויף לאַנג? דער מזרח וועקט זיך אויף צום לעבען און ס'וועט אומעגליך זיין איהם אָפּצוהאַלטען פון דעם ראָזיגען פּראָצעס. אַ פאַקט איז, אַז די ברי־טישע אימפּעריע שטעהט פאַר גייע און זעהר ערנ־סטע שוועריגקייטען.
3

די „עפּאָקאַ“ שרייבט צווישען אַנדערען: „עס איז מעגליך, אַז די הונדערטער קרבנות, וואָס זע־נען געפאַלען אין חודש אויגוסט אין פּאַלעסטינאַ, ברענגען פון זייער בלוט די זריעה פון צוקונפטיגען רוהיגען לעבען פון אַלע פעלקער אין פּאַלעסטינאַ. פון דער יודישער זייט ווי מיר לייענען אין דער ציו־ניסטישער פּרעסע, ווערט געמאַכט אַ פּרוב זיך צו דערנעהנטערען צו דער אַראַבישער מעהרהייט און בעמיהען זיך פעסטצושטעלען מיט איהר אַן'אויס־גלייכונגס־פּונקט. אונטער דעם פיהלבאַרען איינ' פון ענגלאַנד, וועלכער דאַרף זאָרגען וועגען דער נאָר־מאַלער, (נישט בית־עולמדיגער) רוה אין פּאַלע־סטינא, וועלען זיך אויך צווישען דער מוזולמענישער בעפעלקערונג אויפוועקען הומאַניטאַרע אידעאַלען. אויף דער רוהיגער פּאַלעסטינער ערד וועט רעמאָלט פלאַטערען די ווייס־בלאָע ציון־פאָהן די גרינע פאָהן פון די נביא־גלויביגער און נעבען זיי דער פאָהן פון דער קריסטליכער מלוכה, וועלכע האָט אין דעם לאַנד דעם מאַנדאַט אין נאָמען פון אַלע וועלכע ליבען אַזוי שטאַרק דעם שלום.

די קאָמוניסטישע „ראָטע פאַהנע“ איז פול מיט התלהבות, וואָס די בעוועגונג וואַקסט נעגען ענג־לאַנד. די „ראָטע פאַהנע“ האַלט די ציוניסטען פאַר פאַשיסטען און די אַראַבישע וואַנדער־שבטים פאַר ריינע פּראָלעטאַריער.

די אַראַבער דערשיסען די פאַשיסטען, אַזוי יובעלט די „ראָטע פאַהנע“ מיר בעגריסען, שרייבט די צייטונג, דעם העלדישען קאַמף, וואָס די אַראַבישע בעפעלקערונג פיהרט נעגען די ציוניסטען, אַגענ־טען פון ענגלישען אימפּעריאַליזם, מיר שיקען די קעמפער אונזער הייסען רעוואָלוציאָנערען גרוס.

אויף די ראָזיגע רייד פון די „ראָטע פאַהנע“ שרייבט דער רוסישער עמיגראַנטישער „רול“: די ראָזיגע בעגריסונגען זענען אַן'ענטפער אויף דער פּראָטעסט־רעזאָלוציע נעגען די ציוניסטען־פערפאָל־גונגען אין רוסלאַנד, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען אויפ'ן ציוניסטישען קאָנגרעס.

„נייעס ווינער זשורנאַל“ שרייבט: מ'מוז מודה זיין, אַז אַזעלכע שווערע פערוויקלונגען, אַזעלכע שווערע קאַמפען פון פאַנאַטישע אַראַבישע שבטים אויפ'ן יודישען אויפבוי־ווערק און נעגען די ענגלישע רעגירונג, האָט מען נישט פאָראויסגעזעהען. אויפ'ן ציריכער קאָנגרעס און אויף דער גרינדונגס־פער־זאַמלונג פון דער יודישער אַגענץ זענען געווען פער־זאַמעלט לאַנגיעהריגע, פעראַנטוואָרטליכע קענער פון דער ווירטשאַפטליכער און פּאָליטישער לאַגע פון פּאַלעסטינאַ. עס איז געלעגען אַ בעריכט פון אַ נישט ציוניסטישער עקספּערטען־קאָמיסיע, וועלכע האָט 6 חדשים לאַנג שטודירט און געזאַמעלט מאַטעריאַל פון יודישען אויפבוי־ווערק אין פּאַלעסטינא און זיי האָבען געגעבען זייער הסכמה דערויף, דער ציוניס־טישער קאָנגרעס האָט זיך אפילו זעהר שטאַרק בע־שעפטיגט מיט דער פראַגע וועגען דער כותל מערבי, קיינער האָט אָבער קיין אַהנונג נישט געהאַט, אַז די געפאַהר, איז אַזוי אומיטלבאַר, אַז די אויפ־געהעצטע אַראַבער וועלען ברענגען אַזויפיל יודישע קרבנות און פערניכטען דאָס ציוניסטישע ווערק.

איצט האָט דאָס וואָרט די ענגלישע רעגירונג, ס'איז נישט פערהאַן קיין ספק, ווי אַזוי ס'וועט זיך פערהאַלטען דער פּרעמיער מאַקדאָנאַלד, ווייל ער האָט געזעהן אויפ'ן אָרט שטודירט דאָס ציוניסטישע אויפבוי־ווערק און די אַראַבישע פּראַגען און זיין מיינונג האָט ער שוין אַרויסגעזאָגט אין אַ רייה אַרטיקלען וועלכע ער האָט וועגען דער ראָזיגער פּראַגע פערעפענטליכט.

ער האָט געמוזט אָנערקענען, אַז נישט נאָר די יודען ברויכען פּאַלעסטינא, נאָר פּאַלעסטינאַ מוז אויך האָבען די יודען. מאַקדאָנאַלד האָט גע־שריבען: „ווער עס רייזט איבער פּאַלעסטינאַ, קען זעהען, ווי פערנאַכלעסיגט דאָס לאַנד איז. די אַראַ־בער קענען קיינמאָל נישט קולטיווירען דאָס לאַנד. די וועלט קען נישט אָהן אַנטייל צוזעהן ווי אַזוי די נאַטירליכע כוחות פון פּאַלעסטינאַ ווערען נוצ־לאָז פערשוווענדעט. דער ראָזיגער גרונד איז פון אַ גאָר וויכטיגער בעדייטונג ביי דער פראַגע פון דער יודישער איינוואַנדערונג. די אַראַבישע פיהרער האָבען די מאַכט, זיי קענען דעם פאָלק איינרעדען די נאַרישסטע זאַכען און אויפהעצען צו האַנדלען נעגען די געמיינזאַמע אינטערעסען.

אין אַ צווייטען אַרטיקעל האָט מאַקדאָנאַלד גע־מאַכט אַ רייה פאָרוואורפען די אַראַבישע און באַל־שעוויסטישע העצער און איז בעזונדערס אַרויס־געטרעטען נעגען דער ניפּטינער אַגיטאַציע, וועלכע האָט פערשפּרייט קלאַגען, אַז די יודען האָבען אַ פּלאַן, צו „גנבענען דעם אָמאַר־מעטשעט“, צוזאַגענע מען די אַראַבער זייער לאַנד און זיי פערוועהרען דאָרט צו אַרבייטען.

אָבער מאַקדאָנאַלד, דער פיהרער פון דער איצטיגער ליבאַר־פּאַרטיי און דער לייטער פון דער איצטיגער ענגלישער רעגירונג ווייזט אויך אַרויס פולע פערשטענדניש פאַר דער היסטאָרישער צו־געבונדענקייט פון יודענטום צו פּאַלעסטינאַ. נאָכ־דעם ווי ער האָט בעזוכט די כותל מערבי האָט ער געשריבען: „ס'איז אמת, אַז דער יאַר ווערט פער־פאַלגט, און ברויך אַ פאָטערלאַנד, אָבער ווען מ'וויל בעגרייפען דעם ציוניזם, מוז מען אויך פערשטעהן, די עמפינדונגען פון יענער קליינער גרופּע, וועלכע וויינט און איז מתפּלל ביי דער כותל מערבי, אַזוי גוט ווי די פּאָגראָמען אין מזרח־אייראָפּאַ. דער יוד זוכט אַ נאַציאָנאַלע היים אין פּאַלעסטינאַ נישט דערפאַר, ווייל מ'גיט זי איהם נישט אַנדערשוואו, נאָר ווייל זיין האַרץ רופט שטענדיג קיין פּאַלעס־טינא און ער מוז געהען.

אין יאָהר 1923 האָט אויך מאַקדאָנאַלד גע־זאָגט: „אַ גרויסע שטערונג פאַר דער ענטוויקלונג פון פּאַלעסטינא זענען יענע בעאַמטע, וועלכע פאַר־זען אויף דאָס פּאַלעסטינאַ־פּראָבלעם ריין מיליטער־ריש, וועלכע טראַכטען וועגען אַ בריטישער וועלט־מלוכה, וועמענס פעלקער ס'מוזען רעגירט ווערען דורך ענגלענדער, די בריטישע בעאַמטע מוזען רע־דוצירט ווערען אויף אַ מינימום און זיי זאָלען זיך בעטראַכטען, נאָר אַלס ראַטגעבער.

מאַקדאָנאַלד האָט אויך געזאָגט אַז די יודישע איינוואַנדערונג קיין פּאַלעסטינאַ איז נישט בלויז אַ נויטווענדיגקייט פאַר'ן יודישען פאָלק, נאָר אויך פאַר די פּאַלעסטינישע אַראַבער. „נאָך צעהן יאָהר אַזעלכע אַרבייט“ — האָט ער געשריבען — „ווי איך האָב געזעהן און דאָס וואָרט פּאַלעסטינא וועט פערגרעסערט ווערען אויף הונדערט פאַך.

אַלזאָ, האָט איצט מאַקדאָנאַלד דאָס וואָרט!

——=:§:=——

די יודען האָט מען נישט „מעהר ווי געדולדעט“

די ענגלישע אַמבאַסאַדע אין פּאַריז וועגען כותל־מערבי

אַ מיטאַרבייטער פון „ענטראַנסיזשאַן“ האָט בעזוכט דריי בעזונדערע אינסטיטוציעס אין פּאַריז, וואו ער האָט גענומען אַן'אינטערוויאו וועגען די געשעהענישען אין פּאַלעסטינאַ.

אין קרן קימת לישראל האָט מען ערקלערט, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט נישט אָנגענומען די נויטיגע מיטלען, צו בערוהיגען די לאַגע, וועלכע איז שוין פון לאַנג אָן געווען נישט גוט. איצט איז די לאַגע שווער. מען לאָזט נישט די יודען מתפּלל זיין און מען צושטערט קאָלאָניעס, בתי יתומים, מען שעכט אונזערע קינדער א. אַ. וו. מיר ווילען נישט דעם חורבן פון די מוסולמאַנער, פערקעהרט, מיר ווילען צוריק געווינען אונזער פאָטערלאַנד פאַר אַ פערשטענדיגונג צווישען די יודען און אַראַבער, יודישען רענענסאַנס און פאַר צוריק אויסלייזונג פון אונזער ערד. דערצו דאַרף מען אַז די ענגלישע אַד־מיניסטראַציע זאָל געפינען אַ לעזונג פאַר דער כותל מערבי.

דער גראַנד ראַבען, ה' ישראל לעווי האָט ערקלערט:

„מען האָט געלאָזט די אַראַבישע ליידענשאַפט־טען ענטוויקלען זיך און איצט איז די לאַגע שווער... די רעגירונג רעדט זיך אויס און זוכט אַ מי־טעל, כדי נישט צו אינטערווענירען... און די קאַ־טאַסטראָפע רויערט דערווייל... דער ראָזיגער רעד־ליניעזער נאַציאָנאַליזם קאָן האָבען פאַר ענגלאַנד און פראַנקרייך גרויסע קאָנסעקווענצען. וואָס וועט זאָגען אַמעריקאַ? ענגלאַנד האָט מורא צו אינ־טערווענירען, ווייל זי האָט נאָך מוסולמאַנישע קאָ־לאָניעס.

די יודישע נאַציאָנאַלע היים ווערט אָבער כסדר געבויט, און אין אָקטאָבער 1928 האָט מען גע־מאַכט אין פעלקער־בונד זעהר אַ וויכטיגע ערקלע־רונג וועגען דעם, אַז די לעדיגע ערד־שטחים דאַרפען איבערגעגעבען ווערען די יודען — פאַר קאָלאָני־זאַציע־צוועקען. מען האָפט, אַז דאָס וועט געלונגען, און פּאַלעסטינאַ וועט קאָנען סוף כל סוף פערוואַלטען זיך אַליין... די איצטיגע געשעהענישען וועלען וואַהר־שיינליך האָבען אַ גוטע ווירקונג אויף די בע־שלוסען פון דער ענגלישער רעגירונג.“

אין דער ענגלישער אַמבאַסאַדע האָט מען ערקלערט:

„די צוזאַמענשטויסען צווישען יודען און אַ־ראַבער רויערען שוין יאָרהונדערטער און איצט האָבען זיך ביים כותל מערבי אָפּגעשפּילט ווידער בלוטיגע געשעהענישען. מען דאַרף זאָגען, אַז די „וואַנד“ איז פאַר יודען מעהר ווי אַ הייליגע זאַך. דאָס איז אַלץ, וואָס ביי בלייבט פון זייער אַמאָליגער גרויסקייט.

די וואַנד איז אָבער אויך הייליג פאַר די מוּ־כולמענער, ווייל הינטער איהר געפינט זיך אָמאַהס מעטשעט, די יודען זאָגען, אַז דאָס איז דער לעצ־טער טייל פון זייער בית המקדש און אַז זיי זענען דאָרט בעלי בתים, אין דער אמת'ען איז עס אַן'איינענטום פון דער מאַכמעדאַנישער אָרגאַניזאַ־ציע, „וואַקף“, און די יודען האָט מען דאָרט נישט מעהר ווי געדולדעט, ערלויבענדיג זיי קומען אַהין מתפּלל זיין.

די מוסולמענער האָבען קיינמאָל נישט גע־שטערט די יודען צו קומען צום כותל מערבי מתפּלל זיין, און אויב היינט איז פערהאַן אַ קריג, דאַרפען די יודען בעשולדיגען נישט די ענגלישע רעגירונג, נאָר זייער עקשנות אַליין, ווייל כדי צו קומען צו אַ הסכם דאַרף יעדער צד אַביסעל נאָכגעבען.

די בריטישע רעגירונג האָט תמיד אַרויסגעוויזען אַ פריינדשאַפט און בעוואונדערט די יודען און חוץ פראַנקרייך איז פערהאַן ווייניג לענדער, וואו יודען זאָלען האָבען אַזוי פיל פרייהייט ווי ביי אונז.

דער כותל מערבי ווערט איצט אַ פּרעטעקסט צו אַ מין פּאָליטישען און ראַסען־קריג, אַנשטאָט צו בלייבען אַ מזבח פון תפילות...

אין דער ראָזיגער פיינדליכער אַפּערע זוכט ענג־לאַנד צו זיין אומפּאַרטייאיש און נערעכט צווישען ביידע פעלקער און האָפט, אַז באַלד וועט אַריינ־טרעטען אַ שלום.

דער אַראַבישער פּראָטעסט צום פעלקער־בונד

געגען ציוניזם און יודישע פאָדערונגען

זשענעווע, 1 (י.ט.א.) דער סיריש־פּאַ־לעסטינער־אַראַבישער קאָמיטעט, האָט צוגעשיקט דעם פעלקער־בונד אַ פּראָטעסט געגען דעם ציו־ניזם און די יודישע פאָדערונגען, וועלכע ער בע־צייכענט אַלס אַן'אומגערעכטיגקייט כלפּי די אַראַבער. אינ'ם פּראָטעסט ווערט געזאָגט, אַז די דאָזיגע שרעקליכע אומגערעכטיגקייט האָט געהאַט און וועט האָבען טראַגישע און בעדויערנסווערטע קאָנסעקווענצען, אויף וועלכע די סירישע דעלע־גאַציעס האָט שוין זייט 10 יאָהר אויפמערקזאַם געמאַכט דעם פעלקער־בונד. דאָס אַראַבישע פאָלק אין ארץ ישראל האַלט, אַז די איינציגע פעראַנט־וואָרטליכע פאַר די בלוטיגע געשעהענישען, וועל־כע זענען שוין פאָרגעקומען און וועלכע וועלען נאָך אפשר פאָרקומען, זענען ענגלאַנד און דער פעלקער בונד, וועלכע אינטערעסירען די אומגע־רעכטע און כימערישע אונטערנעהמונג פון די ציוניסטען.

די אַראַבער בעהויפּטען ווייטער, אַז די יו־דען ווילען פערלעצען די הייליגע רעכט פון דעם אַראַבישען פאָלק און דעם סטאַטוס קוואָ ביי דעם כותל, וועלכער איז דאָס אַבסאָלוטע אייגענטום פון דעם מעטשעט אַקסאַ, און דאָס מיט דער אונ־טערשטיצונג פון די בריטישע בעהערדען. אינ'ם פּראָטעסט ווערט אַרויסגערוקט די פאָדערונג מבטל צו מאַכען דעם מאַנדאַט. דער פעלקער בונד־ראַט זאָל דערקלערען פאַר אומגילטיג די באַלפור דעק־לאַראַציע, וועלכע די עליטע פון די יודען גופא בעטראַכט אַלס אומגערעכטע און אין אַ סתירה צו דער גאַטור פון די זאַכען גופא.

די סאָוויעטישע פּרעסע קאָנסטאַטירט

די העץ־פּאָליטיק פון ענגלאַנד

מאָסקווע, 1 (י.ט.א.) די סאָוויעטישע פּרעסע ברענגט אויספיהרליכע בעריכטען וועגען די געשעהענישען אין ארץ ישראל. די סאָוויעטי־שע צייטונגען בעשולדיגען די ענגלישע רעגי־רונג, אַז פּראָוואָצירט די בלוטיגע אָנפאַלען פון די אַראַבער אויף די יודען.

די „פּראַוודאַ“ האָט פערעפענטליכט אַ גרוי־סען לייט אַרטיקעל וועגען די ארץ ישראל געשע־הענישען אונטער דעם קעפּל די קאָלאָניאַלע דער־גרייכונגען פון מאַקדאָנאַלד'ס רעגירונג. אין דעם דאָזיגען אַרטיקעל וואַרפט די סאָוויעטישע צייט־טונג די גאַנצע שולד פון די בלוטיגע געשעהעני־שען אין ארץ ישראל אויף דער איצטיגער אַר־בייטער רעגירונג אין ענגלאַנד, שרייבענדיג, אַז זי פיהרט די זעלבע פּאָליטיק, וואָס די אַלטע קאָנסערוואַטיווע ענגלישע רעגירונג.

די גוטע בעציהונגען צווישען די יודען און אַראַבער זענען אַ געפאַהר פאַר דעם וואוילזיין פון דעם ענגלישען אימפּעריאַליזם, — שרייבט די „פּראַוו־דאַ“, דערפאַר האָט די ענגלישע רעגירונג פון צייט צו צייט זיך געלאָזט אויף פערשידענע פּראָוואָקאַ־ציעס. זי האָט געשאַפען אַנטאַגאָניזם צווישען די דאָזיגע ביידע פעלקער, און האָט אויפגערייצט איין פאָלק געגען צווייטען, אויפשטעלענדיג אַזוי אַרום אַ וואַנד צווישען די יודען און די אַראַבער.

די יודישע קאָמוניסטישע צייטונג „עמעס“ בעהאַנדעלט אין אַ לייט־אַרטיקעל די בלוטיגע פּאַסירונגען אין ארץ־ישראל אויך אין דעם זעלבען ליכט וואָס די „פּראַוודאַ“. די צייטונג שרייבט:

די פּאַסירונגען אַרום דעם כותל־מערבי זענען שוין לאַנג פּרוואָנדזשט געוואָרען אין אַן'ערנס־טער בלוטיגער אינטריגע פון דעם ענגלישען אימ־פּעריאַליזם. ענגלאַנד ווענדעט אָן אין ארץ־ישראל איהר אַלטע קאָלאָניאַלע טאַקטיק פון אויפרייצען די נידעריגסטע רעליגיעזע געפיהלען און אויפ־העצען איין טייל פון דער בעפעלקערונג געגען דעם צווייטען. אַזוי אַרום וויל זי דערטרונקען איהרע קאָלאָניאַלע קנעכט אין זייער אייגען בלוט און אַליין בלייבען דער דריטער, וואָס שטעהט אָן אַ זייט און לאַכט.

דער „עמעס“ גיט דערנאָך אַ פּאַרציע מוסר די ציוניסטען פאַר זייער קורצזיכטיגען און נאַיוון גלויבען, אַז ענגלאַנד איז „זייער משה“ און ענ־דיגט דעם אַרטיקעל מיט דעם מיינונג, אַז די אָנ־פאַלען פון די אַראַבער וועלען זיך נישט ענדיגען בלויז מיט הרג'ענען יודען. זיי זענען מעהר גע־צילט געגען ענגלאַנד ווי געגען די יודען. אַלס ראיה ווייזט די צייטונג אָן אויפ'ן פאַקט, וואָס אין שכם, יפו, ליפּטע, וואו קיין יודען זענען נישטאָ, האָבען די אַראַבער אַטאַקירט די רעגירונגס־געביי־דעס און די קאַזאַרמעס פון די ענגלישע סאָלדאַ־טען.

די איבעריגע צייטונגען, וואָס ערשיינען אין מאָסקווע ווידמען אויך לאַנגע אַרטיקלען די ארץ־ישראל־געשעהענישען, שרייבענדיג, אַז ענגלאַנד שפּילט שוין אַ גאַנץ יאָהר צייט אַ פּראָוואָקאַטאָרי־שע ראָלע אַרום דעם כותל־מערבי, און אַז די נייע ענגלישע רעגירונג איז אין דעם הינזיכט נישט בעסער ווי די פריהערדיגע.

דאס לאדזער לעבען

2
מאָנטאָג
כ"ז
אב תרפ"ט

סעפּטעמבער
זון-אויפגאַנג 4.47
זון-אונטערגאַנג 6.24

געקומען פון אמעריקא גט'ן זיין ווייב

איז זי אבער דערווייל נעלם געווארען

זי האָט זיך „געטרייסט" מיט אנאנדערען, ווען איהר מאַן איז געווען אין אַמעריקאַ

מיט 36 יאָהר צוריק איז עס געווען, ווען אברהם יצחק ר. האָט חתונה געהאַט מיט זיין יונגער קווינקע חוה'טשע האָט זיי דער איבערשטער גע־שענקט 2 קינדערלעך און מ'האָט זיך בשלום גע־מאַכט אַ לעבען, טרעפט זיך אַ מעשה אַז אברהם יצחק'ן פּערוילט זיך אַוועקצופאָהרען זוכען גליקען קיין אַמעריקאַ. אַ בעל מלאכה איז ער געווען אַ גוטער, (אַ שניידער) האָט ער געמיינט אַז אין אַמעריקאַ וועט ער פעררינען און וועט זיך שנעל אַרויסגעשלאָגען, ווערען אַ גביר, אַ קשיא אויף אַ מעשה — הלמאי ראָזענוואַלד. דערצעהלט מען דאָך וועגען איהם אַז ער איז אָנגעקומען קיין אַמעריקא אַלס אַנ'אָרים יונגעל און איצט איז ער איינער פון די גרעסטע גבירים.

אָבער אַזוי האָט אברהם יצחק בלויז פאַנטאַ־זירט. די ווירקליכקייט איז געווען פיל האַרטער, און אַמעריקא איז איהם אויסגעקומען שווער צו פאַרדינען אָפּשפּאָרען די ערשטע פאָר צעהנדליג דאָלאַר אויף און ער האָט די ערשטע צייט נישט געקענט אַפילו אַרויסשיקען אַ שיפס־קאַרטע און אַרויסנעמען צו זיך זיין חוה'טשע מיט די קינדער. דערווייל האָט אויסגעבראָכען דער קריג און אברהם יצחק איז אינגאַנצען אָפּגעריסען געוואָרען פון זיין היים־געגענט. ווען דער קריג האָט זיך געענדיגט האָט אברהם יצחק אָנגעהויבען צו זוכען זיין פרוי און קינדער, אָבער ווי־פיל ער האָט געשריבען בריף, האָט איהם די פרוי נישט געענטפערט.

חוה'טשע ווידער האָט אַזוי לאַנג געוואַרט אויף איהר מאַן און פאָטער פון איהרע צוויי קינדער, ביז ס'איז איהר נמאס געוואָרען צו זיין אַליין, האָט זי זיך אויסגעזוכט אַ געזעלשאַפטס־לייסטער, אַ „פּשיאַטשעל" אַ מצבה־קריצער און מיט איהם גע־קירצט די לאַנגע ווינטער־נעכט און די הייסע זומער טעג.

אברהם יצחק האָט אין אַמעריקאַ נישט גערוהט ווען אויף אַלע זיינע בריף צו דער פרוי האָט ער נישט בעקומען קיין תשובה, האָט ער אָנגעהויבען זוכען נאָכפרעגען ביי זיינע בעקאַנטע און אַמאָליגע פריינט. איינער פון זיי, אַ געוויסער יעקל ה. האָט זיך מרחם געווען און איהם אָנגעשריבען דעם אמת וועגען זיין פרוי. מיר ווייסען נישט צי איז די ליבע צו חוה'טשע געווען אַזוי שטאַרק ביי אברהם יצחק'ן, צי ער האָט נישט געוואָלט חרוב מאַכען זיין פאַמיל־יע, גענוג: איז, אַז אברהם יצחק האָט אַוועקגעוואָרפען זיינע געשעפטען אין אַמעריקאַ און איז געקומען קיין לאָדז, דאָ האָט ער זיך דערוואוסט, אַז זיין ליבע פרוי, זיין חוה'טשע, נאָך וועלכער ער האָט געבענקט אַנדערטהאַלבען צענדליג יאָהר, וואוינט אויף מאַררי־שינער גאַס. האָט ער זיך געווענדעט אין ראַבינאַט, אַז מ'זאָל אַרויסרופען זיין „שאַץ" און אַז זי זאָל ביי איהם נעמען גט. ווען דער שמש פון ראַבינאַט האָט חוה'טשען אָנגעזאָגט די בשורה, אַז איהר מאַן רופט זי אַרויס אין ראַבינאַט, כדי זי אָפּצוגטן, איז זי אין ראַבינאַט נישט געקומען ... זי האָט צונויפגענומען איהרע „מאַנאַטקעס" און איז פערשוואונדען, איצט איז אברהם יצחק אין לאָדז און וואַרט ביז ער וועט קענען פטור ווערען פון זיין „שאַץ".

לייענט היינט אין אונזער צייטונג דעם אנהויב
פון העכסט-סענסאַציאנעלען
ראמאן
א. ג.:
דער מאַלפּע-מענש
אין וועלכען עס ווערט מיט גרויס מייסטערשאַפט געשילדערט דאָס
גרויסשטעטישע לעבען מיט דעם גאַנצען תהום
פון זיינע פריידען און ליידען.

נאך 9 יאהר ווארטען בעקומט זי חלוצה פון

אנ'אמעריקאנער שוואגער

פאַר 10 יאָהר צוריק האָט פהל. ציריל אַבראַ־מאָוויטש פון לאָדז חתונה געהאַט מיט אַ געוויסען וויען פון גירזעל. אַ גאַנץ יאָהר האָט דאָס פּאָר־פאָלק געלעבט גליקליך, נאָך פּלוצים איז דער יונגער מאַן קראַנק געוואָרען און געשטאָרבען, היות אָבער ווי עס זענען נישט איבערגעבליבען קיין קינדער האָט די יונגע אַלמנה געדאַרפט נעמען חליצה.

די ברידער פון פערשטאָרבענעם זענען אָבער אַלע אויסגעוואַנדערט קיין אַמעריקאַ. ווי אַזוי קומט מען אָבער אַריבער אויף יענער זייט ים, אַז עס איז פערהאַן אַ קוואָטע האָט די יונגע אַלמנה אָנגעהויבען צו שרייבען בריף קיין אַמעריקאַ צו די ברידער, אויף וועלכען דער אַמעריקאַנער ברודער וואָלף וויען האָט געשיקט געלד. אַז זי זאָל דערווייל שטעלען דעם מאַן אַ מצבה.

ענדליך נאָך 9 יאָהר צייט איז אויף אַ לוסט־רייזע געקומען קיין פוילען דער אַמעריקאַנער ברו־דער, קודם כל האָט ער בעזוכט דעם ברודער'ס קבר, וועלכער איז טראָץ דעם וואָס ער האָט גע־שיקט געלד איז די מצבה נישט געשטעלט געוואָרען, האָט ער אַרויסגענומען נאָך עטליכע דאָלאַרען און געשטעלט אַ מצבה. שפּעטער האָט מען אָנגעהויבען רעדען וועגען נעמען חליצה האָט זיך אָבער די אַלמנה איינגעשפּאַרט, אַז זי וויל נישט קיין חליצה פריהער ביז ער וועט איהר נישט געבען קיין געלד...

הקיצור, דער אַמעריקאַנער איז געווען אַ ביז־נעסמאַן און האָט אָנגעבעטעלט די געשיכטע פאַר 200 זל. וועלכע ער האָט אויסגעצאָהלט דער אַלמנה און פאָריגע וואָך איז אין טשענסטאַכאָווער ראַבינאַט פאָרגעקומען די חליצה פון דעם אַמעריקאַנער מיט דער לאָדזער אַלמנה.

ווער עס האט געשאסען

סענסאציאנעלער אפעלאציע-פראצעס

מאַלעק און וואַיעוואָדע האָבען זיך געוואוינט אין לאַסק הינטער לאָדז און געפיהרט אַ חבריש לעבען. האָבען זיי אָפּט זיך אונטערהאַלטען אַ מאָל וועגען אַ פרוי, אַמאָל וועגען אַ חיה וואָס זיי האָבען דערשאָסען אינ'ם מלוכה־וואַלד. וואַיעוואָדע איז גע־ווען דער וואַלד־וועכטער און די אָפטע „בעזוכען" פון מאַלעק'ן אין וואַלד האָבען איהם שוין אָנגע־הויבען אויפרעגען. איינמאָל האָט וואַיעוואָדע גע־טראָפען מאַלעק'ן מיט אַ ביקס אין וואַלד. האָט ער איהם פאַרנעהאַלטען, הלמאי ער שיסט חיות נישט ערלויבטערהייט. אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט און ס'איז געקומען צו אַ שיסעריי, בעת וועלכער וואַיעוואָדע איז פערוואונדעט געוואָרען אין פלייצע.

אַ פערוואונדעטער האָט וואַיעוואָדע בעהויפ־טעט, אַז מאַלעק האָט ביי איהם אַרויסגעריסען די ביקס און האָט איהם דערשאָסען. אויף מאָרגען איז וואַיעוואָדע געשטאָרבען און געגען מאַלעק'ן איז פערפיהרט געוואָרען אַ פּראָצעס. פאַר ערמאָרדען וואַיעוואָדען.

מאַלעק האָט זיך נישט מודה געווען און זיך פערטיידיגט אַז דער שאָס איז געפאַלען צופעליג בעת זיי האָבען זיך געראַנגעלט. ביי דעם געראַנגעל איז אָנוועזענד געווען בלויז איין עדות סטאַשאַק, אָבער זיינע עדות־זאָגען איז נישט גענומען געוואָרען אין אַכט, ווייל אויך ער איז בעשולדיגט געוואָרען אין מיטהעלפען ביים אויספיהרען דעם מאָרד.

דאָס קרייז־געריכט אין לאָדז האָט סטאַשאַק'ן בעפרייט און מאַלעק'ן פערורטיילט אויף פינף יאָהר שווערע תפיסה.

שבת איז דער פּראָצעס פאָרגעקומען אין וואַר־שאַווער אַפּעלאַציע־געריכט. דער פערטיידיגער אַדוו. עטינגער האָט זיך געשטיצט אויפ'ן פּראָטאָקאָל פונ'ם פּלמעסען, וועלכער האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער שאָס איז געגאַנגען פון אונטען אַרויף אונטער אַ 45־גראַדיגען ווינקעל, וואָס קען דינען אַלס בעווייז, אַז דער שאָס איז נישט געצילט געוואָרען דירעקט צום ערמאָרדעטען. דאָס אַפּעלאַציע־געריכט האָט מאַלעק'ן בעפרייט.

ארעסטירט דעם דריטן אנפאלער אויף באַרישע-גאַס 12

(2) מיט אַ צייט צוריק האָבען מיר מיטגע־טיילט וועגען דעם אָנפאַל אויף אַ פּאָליציאַנט, וואָס איז אויסגעפירט געוואָרן אויף באַרישאַ 12. צוויי פון די אָנפאַלער זענען דאַן גלייך אַרעסטירט געוואָרען. די פּאָליציי האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער דריטער אָנפאַלער איז ריינהאָלד פּאַיסטי. ער האָט זיך די נאַנצע צייט אויסבעהאַלטען. נעכטען האָבען געהיים-אַגענטען בעמערקט, אַז די מוטער פונ'ם געזוכטען איז אַוועק אין דער ריכ־טונג פון קאַלי. זיי זענען איהר נאָכגעגאַנגען און בעמערקט, ווי זי דערלאַנגט אַ פּעקעל עסען דעם זוהן. די אַגענטען האָבען אַרעסטירט דעם געזוכ־טען. מ'האָט איהם אַריינגעזעצט אין טורמע אויף דער קאָפּערניק-גאַס.

געשטארבען פון אַ האַרץ-שלאג

מחמת די געשעהענישען אין א"י.

(2) נעכטען איז אויף דאָלנאַ 12 געשטאָרבען פון אַ האַרץ שלאַג דער 19 יאָהריגער אשר ווי־ראַווסקי.

ווי מ'גיט איבער זאָלען דערצו האָבען גע־ווירקט די לעצטע ידיעות, אַז אין ארץ-ישראל האָבען זיך איבערגעחזרט די אַראַבישע אָנפאַלען אויף יודען.

זיך פער'סמ'ט מיט שבת'דיג עסן

(2) שבת ביינאַכט איז די פאַנאַטאָוויע אַרויס־גערופען געוואָרען אויף יעראָזאָלימסקא 4, וואו ס'האָט זיך פער'סמ'ט מיט'ן עסען די פאַמיליע קליינמאַן, וועלכע בעשטעהט פון 3 פּערזאָן.

אַן ענליכער פאַל איז פאָרגעקומען אויף קאָפּ־לאַנסקאַ 16, וואו ס'האָט זיך פערסמט דאָס פּאָר־פאָלק יצחק און חוה שוואַרץ. די פאַנאַטאָוויע האָט זיי ערטיילט הילף.

פון בעקער-צעך

אויף דער פערזאַמלונג וועלכע איז פאָרגע־קומען דינסטאָג איז געוועהלט געוואָרען אַלס סטאַרשע פון צעך, משה פאָזנאַנסקי אַלס פּאָד־סטאַרשעס; שלמה לייב רוטענבערג, וו. פינגערהוט און י. ברודניעווסקי אין דער פערוואַלטונג: וו. וויינבערג, ב. שקלאַרו, י. מ. פּאַקולאַ, א. קאָר־זעץ, חיים בוים, מ. קופּערמינץ, משה לאַסטמאַן און מ. יעלין. קאַנדידאַטען: מ. י. זייטמאַן, ישעיה קאַראַש, א. פּוטאַיעווסקי און יצחק ווילנער. רע־ווידיר-קאָמיסיע: מ. נאָוואָרסקי, ר. קינרוס אין שידס-געריכט: ק. רובין, א. פּודלאָווסקי און א. יאַקובאָוויטש.

לאנדעס-קאנפערענץ פון „גורדוניה"

צוליב די געשעהענישען אין ארץ-ישראל איז די לאַנדעס-קאָנפערענץ פון דער „גורדוניה" אָפּ־געלעגט געוואָרען אויף אַ וואָך צייט און וועט אַזוי אַרום אָפּגעהאַלטען ווערען דעם 3–6 סעפּ־טעמבער אין לאָדז.

די קאָנפערענץ וועט זיין דער ערשטער אָר־גאַניזירטער אויסדרוק פון די פאָדערונגען פון דער חלוצישער יוגענד-בעוועגונג אין איצטיגען מאָמענט אַ חוץ דעם געוועהנליכען סדר היום וועלען דעם אויבען אָן פערנעמען די פראַגען פון אַ פאַרשטאַרק־טער עליה און הכשרה טעטיגקייט. הונדערטער חברים גרייטען זיך צו קומען צו דער קאָנפערענץ. ס'ווערען ערוואַרטעס וויכטיגע געסט פון ארץ-ישראל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(ל. פּאַוולאָווסקי (פּעטריקאָווער 307), ס. האַמבורג (גלובנאַ 50), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָ־וויטש 4), י. שיטקעוויטש (קאָפּערניק 26), כאַ־רעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10), אַ. פּאָטאַש (פּלאַץ־קאָשטשעלני 10).

לאדזער פראטעסט ווערט אויפגענומען פון אויסערן-מיניסטעריום

(ב) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע פון לאָדזער יודען אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן ענגלישען וויצע-קאָנסול, וועלכען די דעלעגאַציע האָט איבערגעגעבען די רעזאָלוציע, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען בעת'ן פּראָטעסט-מיטינג אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין פּאַלעסטינע.

איצט האָט דער שטעטישער סטאַראָסטע אין לאָדז זיך געווענדעט צום קאָמיטעט, וועלכער האָט דעם מיטינג איינגעאָרדענט מיט אַ בקשה צוצושטעלען די רשימה פון די פּערזאָנען, וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אין דער דעלעגאַציע ווי אויך אַן אָפּשריפט פון דער רעזאָלוציע און דעם אינהאַלט פון'ם געשפּרעך מיט'ן קאָנסול, כדי מ'זאָל קענען דעם אַלעמען אָפּגעבען אַ ראַפּאָרט אין אויסערן-מיניסטעריום.

דער קאָמיטעט האָט שוין איבערגעגעבען דעם סטאַראָסטע די נויטיגע אָפּשריפטען און דעם פערלויף פון דער אינטערווענץ ביים ענגלישען קאָנסול.

טראגישער סוף פון א גנב

ווערט פערפאלגט דורך א פאליציאנט, שפרינגט פון 3 שטאק און ווערט גע'הרג'עט

פרייטאָג אינדערפריה האָט דער וואַך-פּאָליציאַנט אויף ליפּאָווא גאַס בעמערקט, אַז דער פּראָפעסיאָנעלער גנב חיים יוסף נאָסאַק וויל זיך אַריינרייסען אין אַ פרעמדער וואוינונג. אַזוי ווי דער פּאָליציאַנט האָט נאָסאַק'ן געקענט אַלס געפערליכען גנב, האָט ער איהם גענומען נאָכיאָגען. נאָסאַק איז אַריינגעלאָפען צום פאָטאָגראַף אויף ליפּאָווע 64, כדי זיך דאָרט אויסבעהאַלטען פאַר דער פּאָליציי, וועלכע האָט איהם נאָכגעיאָגט. ביים פאָטאָגראַף האָט ער אינטערהאַנדעלט וועגען פּרייז פון אַ פאָטאָגראַפיע, און אויסנוצענדיג דעם מאָמענט ווען יענער האָט זיך אָפּגעקערט אין אַ זייט, איז ער אַרויסגעשפּרונגען פון פענסטער פון 3 שטאָק. דער שפּרונג איז אָבער געווען אַן'אומגליקליכער. נאָסאַק איז געפאַלען מיט'ן קאָפּ אויף אַ שטיין און זיך צושפּאָלטען דעם שאַרבען. מ'האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, און ביי איהם אַוועקגעשטעלט אַ פּאָליציי-וואַך. נעכטען איז נאָסאַק געשטאָרבען. מיט דער לויה בעשעפטיגט זיך „חסד של אמת".

בעפאלען געווארען

איין שטערבליך פערוואונדעטער

(2) סטעפאַן לושטשינסקי (פשענדזאַלניאַנאַ 40) סטאַניסלאַוו קענדזשען (דאַבראַי 4) און מיטעטיס לאַוו ראָבערט (פשענדזעלניאַנאַ 26) זענען נעכטען ביינאַכט, בעת זיי זענען געגאַנגען אַהיים בעפאַלען געוואָרען פון 5 אומבעקאַנטע. איינער פון זיי האָט לושטשינסקין דערלאַנגט אַ קלאַפּ אין קאָפּ, אַזוי אַז יענער איז געפאַלען בעגיסענדיג זיך מיט בלוט. די איבעריגע שלעגער האָבען זיך געוואָרפען אויף קענזשען און ראָבערט'ן און אויך זיי דערלאַנגט די אמת'ע קלעפּ. ראָבערט האָט זיך בעלאָזט לויפען צום זשאַנדאַרמעריע-לאָקאַל אויף פשענדזעלניאַנאַ 82. פון דאָרט איז אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָליציי און די שטעטישע פּאָגאָטאָוויע. ווען די פּאָליציי איז אָנגעקומען, האָט זי אויפ'ן אָרט געטראָפען ליגען 2 מענשען אין אַ קאַלוזשע בלוט. די אָנפאַלער זענען אַנטלאָפען.

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט, אַז לושטשינסקי האָט בעקומען 5 שווערע וואונדען אין ברוסט און פּלייצע. אין אַ גוססדיגען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל שוו. יוזעף. קענזשען איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אַהיים. די פּאָליציי פיהרט אַן'אויספאָרשונג.

א מיהל-שרפה אין טורעק

אומגעקומען אין פלאמען דעם מילנער'ס זוהן

(וו) זונטאָג פאַרטאָג איז אין טורעק אויסגעבראָכען אַ שרפה. ס'האָט זיך אָנגעצונדען ווימקאָווסקי'ס מיהל. די אָנגעקומענע פייערלעשער האָבען זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט'ן פייער, זיי האָבען אַרויסגערופען די פייערלעשער פון די אַרומיגע דערפער. דאָס פייער האָט אַרומגעכאַפּט די מיהל אַזוי, אַז וועגען ראַטעווען די געביידע האָט מען שוין אַפילו נישט געקענט טראַכטען.

דערווייל האָט דער 22 יאָהריגער זוהן פון וויטקאָווסקין, הערשל, זיך דערמאָנט, אַז אין קאַנטאָר ליגען וויכטיגע דאָקומענטען. נישט קוקענדיג אויף דער געפאַהר, האָט ער זיך אַריינגעוואָרפען אין פייער, און איז שוין פון דאָרט נישט צוריקגעקומען, טראָץ אַלע בעמיהונגען פון די פייערלעשער איהם אָפּצוראַטעווען. די מיהל איז אינגאַנצען אָפּגעברענט. ווען מ'האָט פערלאָשען די שרפה האָט מען געפונען קויהלען פון'ם פערברענטען יונגען וויטקאָווסקי. דער שאָדען בעטרעפט 75,000 זל.

פראטעסט מיטינגען אין זגערזש

צוליב די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

שבת איז דאָ פאָרגעקומען אַ מיטינג אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין ארץ-ישראל. צום מיטינג וועלכער איז איינגעאָרדענט געוואָרען דורך די לינקע פּועלי-ציון איז געקומען אַ ריזיגער אַרבייטער עולם. ס'האָבען גערעדט אָרטיגע רעדנער און ה' חיים בראַנד פון לאָדז. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען די פּראָטעסט רעזאָלוציע פון די לינקע פּועלי-ציון.

נעכטען זונטאָג, נאָכמיטאָג איז אין זגערזש פאָרגעקומען, לויט דער איניציאַטיוו פון פּראַיי-ניגטען פּראָטעסט קאָמיטעט, אַ גרויסער מיטינג אונטערן פרייען הימעל, געווידמעט די בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

רעפערירט האָבען די ה"ה אליהו נייגאָלדבערג און יוסף הערשקאָוויטש.

דער מיטינג האָט זיך פערענדיגט מיט אָנגענומען געהעריגע רעזאָלוציעס.

בליצען צינדען אונטער א דארף

אין דאָרף כאַרלופּאַ מאַלאַ אונטער שעראַדז געפינט זיך אויף מאַנעווערס, לאָקירט אין די פּויערישע סטאָדאָלעס און וואוינונגען דער 28 פּולק פון קאַניעווער שיסער.

עהרנעכטען ביינאַכט האָט איבער'ן שעראַדזער פּאָוויאַט אַדורכגעיאָגט אַ שטורם. אין איינער פון די סטאָדאָלעס האָט געטראָפען אַ דונער און אין איין רגע האָט זיך אָנגעצונדען דאָס שטרוי. די זעלנער, וועלכע האָבען גענעכטיגט אין דער סטאָדאָלע, האָבען אָנגעהויבען אַרויסצולויפען, דערביי זענען איינגע, וועלכע האָבען נישט בעוויזען אין דער רגע אַרויסצולויפען, שטאַרק אָפּגעבריהט געוואָרען.

צוליב'ן שטאַרקען ווינד האָבען זיך נאָך דער סטאָדעלע אָנגעכאַפּט עטליכע אַנדערע, און 5 סטאָדעלעס פול מיט תבואה.

מיט דער רעטונגס-אַקציע האָט אָנגעפיהרט מאַיאָר טאָפּיטשעווסקי און פּאָרוטשניק מאַציעיעווסקי און גאָר אַ דאַנק זייער ענערגישער אַקציע איז בעלונגען אָפּצוראַטעווען דאָס גאַנצע דאָרף פון דער שרפה.

דער היזק בעטרעפט בערך 30.000 זל.

Dr. med.
RACHELA LEWI
זשעראָמסקיעגאָ (פּאָנסקאַ) 24, טעל. 42-72
ספּעצ. קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקומען.
נעמט אָן פון 3–4 נאָכמ. אין לעטשניצע „וויטאַ" פּיעטריק. 43 פון 4–5 נאָכמ.

גרויסע שרפה אויף קרוטשע גאס

אפגעברענט א שטאל מיט דריי פערד

(2) נעכטען 11 ביינאַכט האָט אין די שטאַלען אויף קרוטשע 8 אויסגעבראָכען אַ ריזיגע שרפה. די פלאַמען האָבען באַלד אַרומגעכאַפּט די שטאַלען, אין וועלכע ס'האָבען זיך געפונען 4 פערד און אויך בעדראָהט די נעבען געביידעס פון קרוטשע 6 און נאָוואָ זאַרזשעווסקאַ 26.

ס'איז תיכף אַלאַרמירט געוואָרען די פייערלעשער ס'זענען אָנגעקומען די 2, 3, 4, 5, און 8 אָפּטיילונגען מיט'ן קאָמענדאַנט גראַהמאַן אין דער שפּיץ. וועגען אַראָפּטעווען די שטאַלען האָט שוין נישט געקאָנט זיין קיין רייד, די פייערלעשער האָבען זיך דערום בעמיהט צו לאָקאַליזירען דאָס פייער, ווייל ס'האָט שוין אויך אָנגעהויבען ברענען דער סקלאַד פון שמאַטעס אויף קרוטשע 6 וועלכער געהער צו אברהם קאַרגעל און אַ האָלץ-סקלאַד אויף נאָוואָ-זאַרזשעווסקאַ 26.

צווישען די אָרימע איינוואוינער פון די דריי שכנות'דיגע הייזער איז ענטשטאַנען אַ געוואַלדיגע פּאַניק. מ'האָט אָנגעהויבען צו שפּרינגען פון די פענסטער און אין גרויס איילעניש צו פּאַקען די זאַכען, ווייל מ'איז געווען זיכער, אַז די פלאַמען וועלען אַרומכאַפּען די שכנותדיגע הייזער.

אַ דאַנק די ענערגישע אַרבייט פון די פייערלעשער האָט זיך דאָך איינגעגעבען דאָס פייער צו לאָקאַליזירען. די שטאַל איז אינגאַנצען פערברענט געוואָרען צוזאַמען מיט דריי פערד, וועלכע געהערען צו אָרימע יודישע פורמאַנעס. טיילווייז האָט אויך אָפּגעברענט דער סקלאַד פון שמאַטעס. דער שאָדען בעטרעפט 50,000 זל.

שטיצע פאר די געליטענע אין ארץ-ישראל

היינט ווערט אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פאָרקומען אַ בעראַטונג פון פאָרשטעהער פון געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, וועגען אָרגאַניזירען הילף פאַר די אומגליקליכע קרבנות פון די בלוטיגע קאַמפען אין ארץ-ישראל.

ספארט - בעוועגונג

„ל.ק.ס." — „טשאַרני" 2:4 (1:2)
„הכח" — „טוריסטען" (רעז.) 1:3 (0:2)
„חשמונאי" — „פּאָגאָן" 3:1

„קדימה" — „פּאָזנאַנסקי" 3:3
„קדימה" — „רזשענטעלמאַן" 0:5

מייסטערשאפטס-מעטשען אין לאדז

„ל.ק.ס." (רעז.) — „אוניאַן" 6:4
„וו.ק.ס." — פּ.ט.צ. (פּאַביאַניץ) 2:5
„גייער" — ווידז. מאַנופאַקטור" 1:3

רעזולטאטען פון די „ליגע"-קאמפען אין פוילען

„פּאָלאָניאַ"—„וואַרשאַוויאַנקאַ" 1:5
1 „פּ.ס.ב.-קלוב" „לעגיאַ" 2:1
„גאַרבאַרניאַ"—„ווײַסלאַ" 0:1
„פּאָגאָן" — „קראַקאָוויאַ" 1:1

טעלעגראמען

בלוטיג געשלעג צווישען ארבייטער

אויף א מיטינג וועגען די א"י-געשעהענישען אין ווארשא

צעהנדליגער שווער און לייכט-פערוואונדעטע

וואַרשא, 1. (טעלעפאָניש) שבת נאָכמיטאָג איז אין טעאַטער „סקאַלאַ" פאָרגעקומען אַ פאָרלעזונג פון בעקאַנטען פּועלי ציוניסטישען טוער א. ע. ערעם, וועגען די סבות פון די איצטיגע געשעהענישען אין א"י. ביי אַן איבערפולטען זאַל האָט ה' זרובבל וועלכער האָט געעפענט די פאָרזאַמלונג געבעטען די געגנער וואָס האָבען זיך געפונען אויפ'ן זאַל אַז זיי זאָלען זיך פערהאַלטען רוהיג און ערקלערט אַז נאָך דער פאָרלעזונג וועלען פאָרקומען ויכוחים.

דערווייל האָט מען אין זאַל פונאַנדערגעוואָרפען קאָמוניסטישע אויפרופען, אין וועלכע ס'ווערט אָפען אויסגעדריקט סימפּאַטיע פאַר די אַראַבער. ווען ה' ערעב האָט אָנגעהויבען זיין פאָרלעזונג, האָבען די קאָמוניסטען אָנגעהויבען אַן אָבסטרוקציע און ס'איז געקומען צו אַ געשלעגער אויפ'ן זאַל, איינער פון די קאָמוניסטען האָט אויסגעשאָסען אין דער לופט. ס'איז ענטשטאַנען אַ פּאַניק און ס'האָבען זיך דערהערט קרעכצען פון פערוואונדעטע. דאַן האָט אַ פּאָליציי פשאַראָוניק אויפגעפאָדערט אַלעמען זיך פונאַנדערגעהן. די געשלעגען האָבען נישט אויפגעהערט אויך אויף דער גאַס, קאָמוניסטען זענען בעפאַלען פּועלי ציוניסטישע טוער. די פּאָגאָטאָוויע האָט ערטיילט הילף פאָלגענדע פּערזאָנען: 1) ישראל ראָזענפעלד, (נאָווינאַרסקאַ 9), ליב נאַפּאַרטעק, (סמאָטשאַ 7), יעקל קופּערבערג, און יעקב מאַרקעוויטש, (פון קאָנסקאַ וואָלאַ). דער לעצטער האָט בעקומען אַ שווערען וואונד אינ'ם שטח פון די נירען. חוץ דעם האָבען פיל פּערזאָנען בעקומען הילף פון פּריוואַט דאָקטוירים און פעלדשערים.

אין [illegible] זענען די קאָמוניסטען [illegible] פאַר-פאַלען אַ רייהע פּועלי ציוניסטישע טוער. ס'איז צעשלאָגען געוואָרען דער סעקרעטאַר פון דער פּ. צ. פראַקציע אין שטאָט ראַט ה' נאָטליב, דעם ביבליאָטעקאַר פון דער באָראָכאָוו ביבליאָטעק יוסל וואַכאַנסקי, ש' ערזון, דער אַרבייטער סלושני א. אַנד. די קאָמוניסטען האָבען זיך געפּרובט אויך אַריינרייסען אין לאָקאַל פון די לינקע פּועלי ציון (אויף דער היים, קאַרמעליצקאַ 23). אויך ביי זיי זענען עטליכע מאַן פערוואונדעט געוואָרען.

אין פערלויף פון'ם טאָג זענען פערוואונדעט געוואָרען ביז 40 פּערזאָן.

מ'זוכט אנ'אוצר אונטער א הייליגער פיגור

אין דאָרף קראַשעוו ביי לאָדז האָט זיך צווישען די פּויערים געטראָגען אַ לעגענדע, אַז אונטער דער שטיינערנער פיגור פון דער הייליגער מוטער, וועלכע שטעהט אויף דעם שאָסע קיין פּיעטרקאָוו איז בעהאַלטען אַן אוצר.

עס פלעגען זיך אַרום דער פיגור דרעהען פערשידענע פּערזאָנען, וועלכע פלעגען זוכען דעם אוצר און נישט איינמאָל פלעגט מען אַרום דער פיגור טרעפען אויסגעגראָבענע גריבער און לעכער, סמנים אַז מען רוהט נישט און מען זוכט דעם אוצר.

און ענדליך האָט אַ מיצער ווירקליך עפּעס אַן'אוצר געפינען. די אַרבייטער פון דאָמיניום קרושעוו האָבען עהרנעכטען בעמערקט אַ נייעם גרובען אונטער'ן פונדאַמענט פון דער פיגור, דער גרובען האָט געפיהרט אַן'אַנדערטהאַלבען מעטער די טיף אונטער דער פיגור און אויפ'ן דנאָ איז געווען אַ פערטיפונג וועלכע בעווייזט, אַז דאָ איז געלעגען אַ קינסטלעריש אויסגעשניצטער קאַסטען פון אַן'אַנדערטהאַלבען קוואַדראַט מעטער. וואָס דער קאַסטען האָט אין זיך בעהאַלטען איז נישט בעוואוסט, ווייל מען ווייסט נישט ווער דער פינדער איז. אין קרושעוו דערצעהלט מען וועגען גאָלד, זילבער און קאָסטבאַרע שטיינער.

די דירעקציע פון קינא-טעאטער
„CASINO"
האָט דעם כבוד מיטצוטיילען דעם ג' פּובליקום, אַז מאָרגען, דינסטאָג, דעם 3-טען סעפּטעמבער קומט פאַר די
פייערליכע ערעפנונג
פון גרינדליך איבערגעבויטען זאַל
אין ערעפנונגס-פּראָגראַם
ווערט געגעבען:
דישטאָט-ליבע
דאָס מעכטיגסטע פילם-מייסטערווערק.
די הויפּט-ראָלען קרעאירען:
IWAN PETROWICZ
i CARMEN BONI.
בעמ.: די בילעטען זענען נישט געהעכערט. אַלע פאַרטער-פּלעצער זענען נישט נומערירט. אַלע פּלעצער אויפ'ן 1. שטאָק, די קאַביגעטלאָושען און זיץ-פּלעצער זענען נומערירט און דאָך ווען דאָס ג' פּובליקום קענען אַריינגעהן ביי יעדען טייל פון פּראָגראַם.
די סעאַנסען הויבען זיך אָן: 4.30, 6, 8 און 10

אַרעסטירט אַ יונגערמאַן

אַלס אינטערנאַציאָנאַלער פרויען־הענדלער

חתונה געהאַט אין קלעץ מיט אַ יונגער פרוי און זי פערפיהרט קיין בוענאָס־איירעס אין אַ פּראָסטיטוציע־הויז — ריהרענדער בריף פון דער פרוי צו איהרע עלטערען — ווי אַזוי דער פעראיין „עזרת־נשים" האָט אָבגעראַטעוועט די אומגליקליכע פרוי

מיט צוויי יאָהר צוריק האָט דער קלעצער יונגערמאַן איזאַק קווער חתונה געהאַט מיט אַ געוועזענער שעהנער קלעצער פרוי. דאָס פּאָרל האָט די ערשטע צוויי חדשים געלעבט זעהר צופרידען און געהאַט אויך פּרנסה. פּלוצלונג אָבער איז דעם יונגענמאַן איינגעפאַלען דער געדאַנק אַוועקצופאָהרען קיין אַרגענטינע, ווי ער האָט געזאָגט, אַ רייכע שוועסטער, וועלכע שרייבט איהם, אַז ער זאָל קומען קיין בוענאָס־איירעס. די פרוי'ס עלטערען האָבען אין אָנפאַנג נישט איינגעשטימט אויף זייער איידעמס פּראָפּאָזיציע. זעהענדיג אָבער די צערטליכקייט, וואָס קווער וויזט אַרויס צו זייער טאָכטער, האָבען זיי ענדליך מסכים געווען אויף דער רייזע.

דאָס פּאָר פאָלק איז אַוועקגעפאָהרען, איבערלאָזענדיג די פרוי'ס צוויי קינדער (די פרוי איז געווען אַ גרושה) ביי איהרע אָרימע עלטערען. פון דאָרט האָט דאָס פּאָר פאָלק געשריבען זעהר גוטע בריף. פיר וואָכען שפּעטער האָבען די עלטערען נאָכהער בעקומען אַ בריף פון אַרגענטינע, אַז זיי זענען בשלום אָנגעקומען. פון דעמאָלט אָן איז אָפּגעשטעלט געוואָרען יעדער בריף־פערקעהר. ערשט לעצטענס האָבען ווידער די עלטערען דערהאַלטען אַ בריף פון זייער טאָכטער, אָבער דאָס מאָל שוין נישט קיין פרעהליכען נאָר אַ זעהר ריהרענדען, וועמענס אינהאַלט מיר גיבען דאָ איבער:

„איך קען אייך מעלדען — שרייבט די טאָכטער — אַז איך בין אָנגעקומען קיין עסענאַראַ, וואו מען האָט מיך פערשפּאַרט. ביז איצט האָב איך נישט געהאַט קיין מעגליכקייט צו שרייבען, ווייל מען האָט מיך שטענדיג געהיטען. איך ווייס נישט טייערע עלטערען, צי איך וועל נאָך דערלעבען אייך צו זעהען, ווייל מען היט מיך זעהר. און דאָס איינציגע מיטעל מיך אָפּצוראַטעווען איז, אַז איהר זאָלט זיך זאָפאָרט ווענדען צו אַ יודישען פעראיין אין אַרגענטינא. איך געפין זיך אין אַ הויז, וואָס איך קען נישט אָנרופען... קיין מאָל לאָזט מען מיך נישט אַליין. כ'בין אויך געווען קראַנק אין אַ שפּיטאָל און דערנאָך, ווען מיין געזונד־צושטאַנד האָט זיך געהאַט פערבעסערט, האָט ער מיך ווידער אַהינגעפיהרט אין דעם דערמאָהנטען הויז... ווען איהר זאָלט מיך איצט זעהען וואָלט איהר מיך נישט דערקענט".

„מעהר קען איך נישט שרייבען, ווייל די כוחות געהען אין מיר אויס איך בין רואינירט און צובראָכען. טאָג און נאַכט בעוויין איך מיין גרויס אומגליק. איך קען שוין מעהר נישט שרייבען, ווייל מען היט מיך. דורך אַ צופאַל האָב איך איצט די מעגליכקייט אייך צו שרייבען און צו מעלדען וועגען דעם וואָס עס געשעהט מיט מיר. זעהט מיך באַלד צו ראַטעווען, אַזוי ווי ס'איז נישט שפּעט.

אייער ליבע און אונפערגעסליכע טאָכטער"...

די עלטערען, ערהאַלטענדיג אַזאַ טרויעריגען בריף האָבען באַלד אָנגעהויבען צו שטורמען מיט בריף צו די פערשידענע יודישע פעראיינען אין אַרגענטינע און אַ דאַנק דעם פעראיין „עזרת נשים" אין בוענאָס איירעס איז געלונגען מיט דער הילף פון דער ראַרטינער פּאָליציי די פרוי אַרויסצוראַטעווען פון איהר געפענגניש און געפינט זיך איצט אונטער דער השגחה פון דעם דערמאָהנטען פעראיין וועלכער וועט די אומגליקליכע פרוי צוריקשיקען צו איהרע עלטערען קיין קלעץ.

דער פערפיהרער קווער איז דורך דער אַרגענטינער פּאָליציי אַרעסטירט געוואָרען און געפינט זיך איצט אין איינע פון די שווערסטע תפיסות אין בוענאָס איירעס.

אַ מאַן האָט געצוואונגען זיין פרוי צו נעמען זיך דאָס לעבען

אַ מאָדנער פאַל פון מענשלעכער בעסטיאַליטעט איז פאָרגעקומען אין בראַזיליען מיט איירענע דראָמיס, אַן איטאַליענערין פון 20 יאָהר.

אירענע האָט מיט עטליכע יאָהר צוריק חתונה געהאַט מיטן איטאַליענער ניקאָלאַס קאַראַדר, שניידער 20 יאָהר אַלט.

נאָך דער חתונה האָט ניקאָלאַס אויסגעפונען, אַז דאָס ווייב איז איהם פאַר דער חתונה נישט געווען טריי און איהר אָנגעהויבען שרעקליך צו פייניגען און מאַטערען דערפאַר.

זיינע ווילדע מעשים האָבען געצויגען די אויפמערקזאַמקייט פון די שכנים, וועלכע האָבען געמאָלדען וועגען דעם פּאָליציי, וואָס האָט פיל מאָל אינטערוועניִרט און געוואָרענט דעם בעסטיאַלען מאַן אויפצוהערען זיין פרוי צו מאַטערען, אָבער עס האָט נישט געהאָלפען. קאַראַדא פלעגט צוליב דעם אַלעמאָל בייטען די דירות.

לעצטענס האָט זיך דער פערשוין אַרויסגעצויגען אין די „קאַסאַס עקאָנאָמיקאַס" וואו עס האָט אויך געוואוינט ניקאָלאַס ברודער און דאָרט אָנגעהויבען פאָרזעצען זיינע בעסטיאַלישע מעשים קעגען זיין פרוי.

ניקאָלאַס האָט אָנגעהויבען פאָדערען פון זיין פרוי, זי זאָל זיך נעמען דאָס לעבען, ער האָט איהר צו דעם צוועק געבראַכט גיפט און געהייסען אויסטרינקען. די פרוי האָט נישט געוואָלט ... געבעטען זיך, אַז ער זאָל איהר לאָזען לעבען. אָבער דער חיהשער מאַן האָט איהר געסטראַשעט אַז אויב זי וועט זיך אַליין נישט סמען, וועט ער זי שיסען.

לעצטענס איז ניקאָלאַס אַוועק פון שטוב און אָנגעזאָגט זיין פרוי, אַז ער לאָזט איהר איבער סם און אויב ער וועט אַריינקומען אין אַ ווייל אַרום און איהר טרעפען אַ לעבעדיקע, דערשיסט ער זי.

ניקאָלאַס איז אַראָפּגעגאַנגען אַ ווײַלע אונטען צו זיין ברודער און געזאָגט, אַז ער מוז פאָהרען אין צענטער אַריין. דער ברודער האָט אויך געוואָלט מיטפאָהרען און געזאָגט, אַז אויב אירענע וועט איינוויליגען אַראָפּ גיין אונטען, צו זיין קראַנקער פרוי, וועט ער אויך פאָהרען אין צענטער אַריין.

ווען ניקאָלאַס איז מיטן ברודער אַרויף אין צימער צו אירענען, האָבען זיי איהר געטראָפען ליגען אויף דער ערד זיך קאָרטשענדיג אין וועהטאַג.

ניקאָלאַס האָט אַ געשריי געטאָן, אַז אירענע האָט זיך געסמ'ט און אויסגעשאָסען פיר מאָל אין דער לופט צו רופען די אויפמערקזאַמקייט פון פּאָליציי.

אין דער פּאָליציי האָט אירענע געבעטען דעם דאָקטאָר, אַז ער זאָל איהר ראַטעווען און דערציילט די גאַנצע געשיכטע.

דער בעסטיאַלער מאַן איז אַרעסטירט, אָבער ער לייקענט זיין שולד.

איוואַניטשער באַד־בלעטלער

(אַ בריף צום „נייעם פאָלקסבלאַט")

די טעג האָב איך געקראָגען אַ בריף פון מיין פריינד משה בראָדערזאָן, שרייבט ער אַזוי:

„איך איז וואוויל, אין כינע שלאָגט מען זיך אייך, זעה איך, הויבט עס נישט אָן צו אַרען... איהר זיצט זיך אין איוואַניטש און שלינגט — וואַסער"...

און אַז ער האָט מיר דערמאָנט אָן שלאָגען זיך, אָן מלחמה, איז מיר אַריבער אַ קעלט איבערן לייב, ס'איז מיר געקומען אין געדאַנק, ווי עס הערט אויף צו פּולסירען דאָס נאָרמאַלע לעבען, עס הויבען זיך אָן די מלחמה מאַכינאַציעס און דער עיקר אַז מ'מוז זיך נעהמען צו בענוטצען די „ערזאַצען" איך וויל שוין נישט רעדען פון די הענד, פיס און נאָז־ערזאַצען, נאָר גלאַט אַזוי פון ערזאַץ־פּראָדוקטען, וואָס ווערען פערטראַכט אין טאָג־טעגליכען לעבען, און קיינער קען נישט מבחין צווישען בעסערע און ערגערע סחורות, ערזאַץ־סחורה נויטיגט זיך נישט אין הסכמת אָדער וועלכע ס'איז דיפּלאָמען.

מלחמה מיט ערזאַץ זענען פון איין שטעדטעל... קומט אָן אַ מלחמה שווימט אַרויף די פּראַגע פון ערזאַץ. אויב איהר קאָנט אייך דערמאָנען, האָבען מיר אין די מלחמה־יאָהרען אַפילו פאַר'ן געלד אויך געהאַט ערזאַץ — און אינטערעסאַנט איז אַז הגם עס ווערען אויס נויט בענוצט די ערזאַץ־אַרטיקלען, האָט דער עולם פון זיי מעהר הנאה ווי פון די נאַטירליכע, ס'איז דען עפּעס אַ נייעס אין לעבען.

און מיין חבר בראָדערזאָן האָט מיר זעהר גוט צוגעטראָפען מיט זיין בריף, וואָס ער דערמאָנט מיר וועגען מלחמה. ווייל דאָ אין איוואַניטש לעבט אויך דער עולם אַזוי ווי אין מלחמה־צייט, אַפּנים, אַז פאַרן אָבפאָהרען פון דערהיים האָבען זיך די מענער מיט די ווייבער אָרענטליך צוקלאַפּט, פאַר'ן אַוועקפאָהרען זאָל אַזוי זיך נישט טרעפען ווי עס טרעפט זיי זענען דאָ ווי נאָך אַ שלאַכט און זוכען זיך צו בענוצען מיט — „ערזאַץ"... די ווייבער זוכען זיך מענער־ערזאַץ, און די מענער ווייבער־ערזאַץ, די כלות חתנים־ערזאַץ און די חתנים כלות־ערזאַץ, די צרה איז נאָר, וואָס ווייבער זענען דאָ מעהר ווי מענער און עס קומט אויס אַזוי ווי ישעיהו הנביא האָט געזאָגט: „והחזיקו שבע נשים באיש אחד"... אַפילו די רביים, וואָס קומען אַהער און פיהרען טיש, שאַפען זיך אויך חסידים־ערזאַץ. און האָבען גרויס הנאה פון די ערזאַץ־פּדיונות.

און פונקט אַזוי ווי אין מלחמה־צייט האָט אויך דאָ דער עולם מעהר הנאה פון די ערזאַצען ווי פון זייערע אָריגינעלע...

שרייבט זיך דורך מיט כינע מ'קאָן זיי ליפערען פון דאַנענט פערשידענע ערזאַצען, דערפון וועט אַרויסקומען אַ גרויסע טובה פאַר די פערבליבענע אין דערהיים מענער און ווייבער און אגב וועט זיך ביי אונז פערגרעסערען דער עקספּאָרט...

שר של אש.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

שליסונג פון זומער־סעזאָן! שליסונג פון זומער־סעזאָן!

2 לעצטע געזעגענונגס־פאָרשטעלונגען פון בעליבטען אַרטיסט

מ. לאַמפּע און פּ. מענדעלעוויטש

ווי אויך פון דער גאַנצער טרופּע.

היינט, מאָנטאָג, ד. 2־טען, 9 אָווענד צו פּאָפּולערע פּרייזען צום 2. מאָל

גאָט פון נקמה

אין 3 אַקטען פון ש. אש

הויפּט־ראָל „יעקל שאַפּשאָוויטש" — מ. לאַמפּע.

דינסטאָג, דעם 3־טען, 9 אין אָווענד אונאָפּרופליך לעצטע פאָרשטעלונג

מאָריס לאַמפּע אין זיין קונסט־ראָל אַלס צום 20־טען מאָל

טוביה דער מילכיגער

אין 4 אַקטען פון שלום־עליכם.

צום שלוס: אַ קאָנצערט מיט'ן אָנטייל פון גאַנצען אַנסאַמבל.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

גיט דערלאַנגען אַ'ן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון שטעמפּעל, ווען די אָנפראַגע ווערט פאָרגעבראַכט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9683 ק. ב—ש.

נישט געקוקט אויף דעם אומשטאַנד, וואָס דער חוב לויט'ן וועקסעל איז שוין יעצט פערעלטערט קאָנט איהר געגען בעל־חוב דערפיהרען אַ געלד־תביעה אויפן סמך פון דעם, וואָס ער איז דורך דער צייט רייך געוואָרען אין שייכות מיט אייער חוב. געוויס ווערט די רעכט אויף אַזאַ אַקציע פערעלטערט נאָך אַ בעשטימטען טערמין.

9684 מ. זאַקליקאָווסקי.

מעג דער חוב זיין אַ פערזענליכער, קוים איז ער געמאַכט געוואָרען אין נאָמען, פון דער פירמע און אונטער איהר סטעמפּעל דורך איינעם פון די שותפים זענען אַלע שותפים פאַר'ן חוב סאָלידאַריש פעראַנטוואָרטליך. קודם כל מוז דער מלוה בעקומען אַ ווירדיק געגען דער פירמע שפּעטער קאָן ער ערשט אויפמאָהנען דעם חוב ביי די ענצעלנע שותפים.

6985. אַ גרופּע פעראינטערעסירטע לעזער.

ס'איז נישט פאַרהאַן אַזאַ געזעץ, לויט וועלכען אויף אַ בעשטימט אָרט טאָרען נישט זיין טעטיג קיין 2 פּראָפ. אָרגאַניזאַציעס פון איין און דער זעלבער בראַנזשע.

פערקעהרט פון אַרט. 72 פונקט 3 איז בפרש צו דרינגען, אַז עס קאָן דוקא יאָ לעגאַליזירט ווערען איינציגע פּראָפ. אָרג. פון איין און דערזעלבער בראַנזשע אויף אַ בעשטימטען געביט און זיי דאַרפען זיך נאָר נישט אונטערשיידען מיט זייער כאַראַקטער, נאָר פונקט פערקעהרט, די פּראָפ. קאָרפּאָראַציעס מוזען דוקא טראָגען אַ'ן איינהייטליכען כאַראַקטער. זיי דאַרפען זיך נאָר אונטערשיידען מיט'ן נאָמען אַזוי, אַז מען זאָל לייכט קענען דערקענען.

9586. פּ. ל.

צי אייער בראַנזשע איז אויפ'ן געביט פון דער שטאָט לאָדז שוין אָרגאַניזירט אָדער נישט ווייסען מיר נישט.

איינס ווייסען מיר אָבער יאָ, אַז אין דער רשימה פון מלאכות, וועלכע אונטערליגען לויט'ן אַרטיקעל 142 פון אינדוסטרי־געזעץ איז אַזאַ פאַך נישט אויסגערעכענט.

איבריגענס קאָן אַן'אונטערנעהמונג אין אַזאַ פאַרנעהם נישט בעטראַכט ווערען פאַר אַ האַנט־ווערקער־אַנשטאַלט נאָר פאַר אַ פאַבריק.

9587. ר. 1909

עס איז אַ פראַגע, וואָס פאַר אַ לישיי (Wipus) איהר האָט און אין וואָס פאַר אַ צושטאַנד ער געפינט זיך.

אויב די קוראַציע דאַרף נישט לענגער דויערן ווי 4 חדשים קאָן מען אייך אָפּשיקען אין שפּיטאָל.

9588. P פון אַל. קאָשטשושקי.

דאָס אָנערקענען אייך די רעכט פון אָרימע איז נאָר נוגע די אָפּצאָהלונגען. וועלכע ס'נעהמט דאָס געריכט און אויך נאָר אין געגעבענעם פּראָצעס.

דאַגעגען איז אַזאַ איינער נישט בעפרייט פון דער פליכט צוריקצוצאָהלען די געריכטס־קאָסטען דעם געגנערישען צד אין פאַל, ווען ער פערשפּילט דעם פּראָצעס.

9689 אַ בעקאַנטער סוחר.

אין דעם פאַל וואָלט פאַר אייך גינסטיג געווען, אַז איהר זאָלט צוטרעטען צו דער ספּוּלקע אַלס אַן'אַזוי גערופענער קאָמאַנדיט־שותף.

9690. .P. W

דאָס געזעץ וואָס בעפרייט פון דער פליכט צו בעצאָהלען אַ פערעלטערטען וועקסעל חוב ווערט גלייכמעסיג אָנגעוואָנדען צו פּראָטעסטירטע פונקט ווי צו נישט פּראָטעסטירטע וועקסלען.

9691. אברהם ג.

דער סינדיק האָט דאָס רעכט איבערצונעמען דעם פערזעצטען משכן, אָבער נאָר ערשט נאָכדעם ווי ער צאָהלט אויס דעם מלוה זיין חוב.

קוים האָבען די מלוות די פערזעצטע ביי זיי משכנות פערקויפט האָט דער סינדיק דאָס רעכט ביי זיי צו פאָדערן די רעשט.

9692 וו. שליוקיעוויטש פון פּודנאָצנא 16.
9693 אַ טעגליכער לעזער פון גרינעם מאַרק.
9694 מ. מינק.
9695 אַ קליינהענדלער פון דער אַלטשטאָטישער האַלע.

ווענען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבהענגענדיג די צייטונג.

אַלטע רוסישע מנהגים

דער מנהג צו קושען זיך — די אַנטי-קוש בעוועגונג אין סאָוויעט רוסלאַנד

די רוסען פערמאָגען אַ בעזונדער וואונדערליכע איינגעאַרטינקייט צו טראַנספּאָרטירען זייערע זיטען און מנהגים אין פרעמדע לענדער.

אין מאַדריד, האַרט ביים צענטער פון שטאָט האָבען רוסען געעפענט אַ רעסטאָראַן, וועלכער איז אין משך פון אַ קורצער צייט זעהר בעליבט געוואָרען דורך דער פערשירענאַרטינקייט פון די רוסישע מינים זופּען, וואָס מען האָט דאָרט געגעבען, ווייל יעדע שטאָט אין רוסלאַנד איז בעריהמט דורך איהר אייגענעם סאָרט זופּ. אין קאַנאַדא קלויבען זיך צונויף אַמען רוסען אַרום אַ סאַמאָוואַר און זיי לערנען די וועלט-פרעמדע קאַנאַדישע פערמער די קונסט פון צוגרייטען דעם הויכישען נאַציאָנאַל-געטראַנק. די ערשטע אַרבייט וואָס די רוסען האָבען אויפגעטון אין סאַנטיאַגאָ די טשילע, איז געווען צו בויען אַ רוסישע באָד. דאָס איז אַ מערקווירדיג פאָלק, וואָס פערמאָגט די זעלטענע פעהיגקייט זיך לייכט צו אַסימילירען, אָבער אַ חוץ דעם אויך צו בעהאַלטען זייערע זיטען אומבעריהרליך. די אויסלענדער וואונדערען זיך אויף דעם ערגעץ וואו, אין הוראַ, זעהט מען מיטאַמאָל, ווי פון דעם גרויסען געוועמעל מענשען שווימט אַרויס אַ גרויסע מערקווירדיגע געשטאַלט. לויפט מיט אַנ׳ אומגעוועהנליכער לייכטקייט דורך די גרויסע מחנות פערבייגעהער, כאַפּט אָן עמיצען, וואַרפט זיך איהם אויפ׳ן האַלז מיט אַ געשריי: „האָספּאָדי באָזשע מאָי! זייט איהר דאָס טאַקע, איוואַן איוואַנאָוויטש“? און די ביידע בעקאַנטע, וואָס האָבען זיך שוין אין משך פון אַ סך יאָהרען נישט געזעהן און וואָס האָבען זיך דאָ געטראָפען (וואו איז עס: אין פּאַריז, אין אַטען, אין ניו-יאָרק, אָדער אויף די טאַיטי-אינזלען), הויבען זיך אָן צו טיילען איינער דעם אַנדערען קושען בקול רם און זיי קימערען זיך לחלוטין נישט וועגען די פרעמדע מענשען, וואָס שטעהען אַרום און וואָס וואונדערען זיך, און ערשט נאָך דעם, ווען מען איז שוין אַ ביסעל געקומען צו זיך, ווענדעט זיך איינער צום אַנדערען און שטילט איהם איין:

„איהר ווייסט דאָך, אַז אין אויסלאַנד איז נישט קיין מנהג זיך צו קושען אין גאַס. זיי רופען דאָס אָן רוסישע ווילדקייט“.

עס איז נישט געווען קיין לאַנד אין דער וועלט, וואו מען זאָל זיך אַזוי פיל קושען, ווי מען האָט זיך געקושט אין רוסלאַנד, — אַלע בעקאַנטע, קרובים פריינד, שול-חברים, שכנים — האָבען זיך געטיילט איינער דעם אַנדערען געשמאַקע קושען, שוין נישט רעדענדיג וועגען יונגע פערליבטע. מען האָט זיך געקושט בעת דער פעברואַר-רעוואָלוציע. דער קוש האָט פערקערפערט דעם בעגריף פון רוסישער פריינדליכקייט, פון דער אַלץ-פערגעבענדיגער רוסישער נשמה, וועגען דער פייערליכקייט פון רוסישען קוש, דערציילט אונז דער מנהג פון דעם „פּאַסכאַ-קוש“, וועלכער האָט זיך דערהאַלטען ביז אין אונזערע טעג. דער דאָזיגער פּאַסכאַ-קוש האָט אַ בעזונדערע איינגעשאַפט, וואָס ער מוז דריי מאָל איבערגעחזר׳ט ווערען און אַ חוץ דעם טאָר זיך קיינער נישט אָפּזאָגען דעם קוש צוריקצוגעבען. די פערליבטע האָבען שטענדיג אויסגענוצט אָט דעם אַלטען מנהג. און נעגען דעם זענען געווען מאַכט. אַז צו קעמפען די שטרענגע רוסישע מאַמעס און אויך די בייזע פראַנצויזישע גוואַווערנאַנטקעס, וואָס זענען געווען כמעט אין יעדער רייכערער רוסישער שטוב.

אָבער פריהער זענען געווען נאָך מערקווירדיגערע זאַכען, ווי למשל דער איצט שוין אינגאַנצען פערשוואונדענער „פּאַצעלואיני אָבריאַד“ (דער מנהג פון קושען זיך). דאָס איז געווען דער קולמינאַציע-פּונקט פון רוסישער גאַסט-פריינדליכקייט, בעת די בעל הבית׳טע פון שטוב האָט אַרומגעטראָגען די געסט אַ בעכער וויין און האָט יעדען פון זיי בעצאָהלט מיט אַ קוש דערפאַר, וואָס ער האָט אויסגעטרונקען דעם וויין. עס איז פערהאַן אַ שעהנע פאָלקס-לעגענדע, וואָס איז פערבונדען מיט אָט דעם פערשוואונדענעם מנהג „אַנ׳אַלטער באיאר האָט חושד געווען זיין פרוי, אַז זי איז איהם נישט געטריי“ און כדי איהר אויסצופּרובען לענט ער איהר פאָר אַרומצוטראָגען דעם וויין צווישען איהרע געסט, אָבער בעת די פרוי געהט צו צו איהר געליבטען און זי מוז איהם אַ קוש טון, האַלטען איהרע נערווען נישט אויס און זי פאַלט אין חלשות. דורכדעם בעקומט דער מאַן אַ בעוויז וועגען זיין ווייבס אומטריישאַפט“.

דעם רוסישען קוש האָבען בעזונגען כמעט אַלע דיכטער בראש מיט פּושקין. אַ סך אויסלענדישע רייזענדער האָבען איינגעפונען דעם רוסישען קוש פאַר זעהר אַ רירהענדען מנהג. „אין קיין שום לאַנד האָב איך נישט געזעהן אַזוי פיל קושען זיך, ווי — אין רוסלאַנד — שרייבט אַלעקסאַנדער דיומאַ אין זיין האַלב פאַנטאַסטישער „רייזע איבער רוסלאַנד“, בעת מען זעהט דאָס צו קען מען מיינען, אַז די רוסען ווילען מיט דער פּלאַמיקייט פון זייערע געפיהלען צושמעלצען די אייזפעלדער פון זייער מדינה“.

איצט אָבער קומען אָן פון אַלע טיילען פון רוסלאַנד טרויעריגע ידיעות. גרויסע און קליינע שטעט, דערפער און ישובים אין צפון און אין דרום, אין מזרח און מערב, האָבען ערקלערט אַ האַרבען קאַמף געגען דער סכנה פון קושען זיך. אויף די גאַסען פון כאַרקאָוו זענען איינגעקלעפּט פּלאַקאַטען מיט אַנ׳אויפרוף צו דער בעפעלקערונג, אויף וויפיל מעגליך איז זיך אָפּצוהאַלטען פון אָט דער געפעהרליכער טבע. די שטאָט-פערוואַלטונג פון קאַזאַן טיילט מיט דער בעפעלקערונג פון דער טאַטאַרישער רעפּובליק וועגען דעם, אַז דער מנהג פון קושען, וועלכער איז אַזוי שטאַרק פערשפּרייט, העלפט מיט דער ענטוויקלונג און דער גרייזונג פון באַצילען, און צום אַריבערטראָגען פון קלעפּיגע קראַנקהייטען. אין מאָסקווא אויף אַ מיטינג האָט די גרויסע צאָהל פערזאַמעלטע אָנגענומען אַ רעזאָלוציע „אַראָפּ מיט׳ן קושען זיך“! אין קיעוו ווערט די יוגענד אַריינגעצויגען אין אַ ברייטער קאַמפּאַניע געגען קושען זיך. אין אָדעס ציהט מען אפילו צו צו אָט דער אַרבייט די פּאָסט: אויף יעדען קאָנווערט וואָס מען קויפט אויף פּאָסט איז פערהאַן אַנ׳אויפשריפט: „יעדער קוש טראָגט אַריבער 4000 באַקטעריעס“. עס ווערען געשריבען און אַרויסגעגעבען וויסענשאַפטליכע ווערק און פּראָפּאַגאַנדע בראָשורען, וועלכע זענען געווידמעט דער געפאַהר פון קושען זיך. דער קאַמף געגען קוש איז געוואָרען אַ זעהר אַקטועלער ענין און ער איז אפילו אַריין אין דער שעהנער ליטעראַטור. אין איינער אַ נאָוועלע למשל, ווערט דערצעהלט וועגען דעם, ווי אַ יונגער מענש, „אַ קרבן פון טויזענד-יאָהריגע פּאַראַורטיילען“ פאָדערט פון זיין געליבטער אַ קוש. דאָס מיידעל אָבער איז אַ הייסע אָנהענגערין פון דער אַנטי-קוש-בעוועגונג, זי מאָלט איהם אויס די אַלע סכנות פון אַזאַ מין דערנעהנטערונג און זי רעכענט איהם פאָר גאַנצע צעהן געבאָט פון דער אַנטי-קוש-בעוועגונג. דער יונגער מאַן איז פערשעהמט און די היגיענע האָט אָפּגעהאַלטען אַ נצחון.

דער שטרייט אַרום דעם קוש איז נאָך אַ זעהר יונג פּראָבלעם און מען קאָן נאָך נישט ווייסען. אויף וויפיל דאָס פּראָבלעם איז שוין געלעזט און אויב אַלע מיידלעך פון רוסלאַנד האַלטען זיך ביי דער מיינונג, פון אָט דעם מיידעל, וואָס איז בעשריבען אין דער דערצעהלונג, אָבער ווען עס האַנדעלט זיך וועגען אַלטע געוואוינהייטען, וואָס עקזיסטירען שוין הונדערטער יאָהרען, מוז מען זיך שטענדיג דערמאָהנען אָן די רוסען, וועלכע באָדען זיך אין טשילי נאָר אין רוסישע בעדער, און וועלכע עסען אין מאַדרידער רעסטאָראַן רוסישע זופּ.

יודישע בעפעלקערונג אין בערדיטשעווער ראַיאָן

גאַנצע יודישע ישובים זענען פערשוואונדען געוואָרען

מאָסקווע (י.ט.א.) אַ ספּעציעלע אויספאָרשונג, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען בעוויזט אַז די יודישע בעפעלקערונג אין בערדיטשעווער ראַיאָן איז פערקלענערט געוואָרען אויף איבער צוואַנציג טויזענד נפשות.

אין בערדיטשעוו גופא איז איצט פערהאַן מיט צעהן טויזענד יודען ווייניגער ווי פאַר דער מלחמה. די צאָהל יודישע נפשות אין בערדיטשעוו בעטרעפט איצט נישט מעהר ווי דרייסיג טויזענד.

די אויספאָרשונג שטעלט פעסט, אַז עס זענען פערהאַן גאַנצע יודישע ישובים אין בערדיטשעווער ראַיאָן, וואָס זענען פאַר דער לעצטער צייט כמעט אינגאַנצען פערשוואונדען געוואָרען. די אויספאָרשונג גיט דערביי צו, אַז די נישט-יודישע בעפעלקערונג איז אין דער זעלבער צייט אויסגעוואַקסען אויף 62 פּראָצענט.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פיס און גלידער.
אייגענע פּראָצעדור צו ...
צוריקגעקעהרט.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לאַמפּעניצע, נאַרוטאָוויטש 17 פון 10—11 און פון 2—3.

יודישע נייעס

דער געזונדצושטאַנד פון לואי מאַרשאַל

ציריך (י.ט.א.) דער געזונדצושטאַנד פון לואי מאַרשאַל, וועלכער האָט, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, דורכגעמאַכט אַ שווערע אָפּעראַציע, איז אַ בעפרידיגענדער. פּראָפ. קלאָורמאַנס וועלכער האָט דורכגעפיהרט די אָפּעראַציע און בעהאַנדעלט כסדר דעם חולה, איז זיכער, אַז אויב אין משך פון די נאָהענטסטע טעג וועט נישט פאָרקומען קיין קאָמפּליקאַציעס דראָהט נישט דעם פּאַציענט קיין געפאַהר, ווייל ער האָט אין זיין לעבען נאָך נישט דורכגעמאַכט קיין ערנסטע קראַנקהייט און איז דעריבער גענוג קרעפטיג. די רעקאָנוואַלעסצענץ דאַרף דויערן לערך 6 וואָכען. מאַרשאַל׳ן האָט מען גאָר נישט מיטגעטיילט וועגען די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

יוליוס ראָזענוואַלד בעעהרט פון עסטרייכישער רעגירונג

טשיקאַגאָ (י.ט.א.) די עסטרייכישע רעגירונג האָט בעעהרט דעם בעקאַנטען יודישען פילאַנטראָפּ יוליוס ראָזענוואַלד, מיט איינעם פון איהרע גרעסטע עהרען-צייכענס פאַר זיין אַרבייט און ענטוויקלען אינדוסטריעלע מוזעאומס אין איירפּאַ.

געגרינדעט אַנ׳איירפּאָפּעאישע זשורנאַליסטען-פערבאַנד פון מינדערהייטען

גענף (י.ט.א.) דאָ איז פאָרגעקומען די גרינדונגס-פערזאַמלונג פון דעם „איירפּאָפּעאישען מינדערהייטען-זשורנאַליסטען-פערבאַנד. אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט מצד די יודען גרינבוים, שוואַלבע, לאַנדוי און יאַמבאָר. אין אויספּוס איז אַלס פערטרעטער פון די יודישע מינדערהייטען-זשורנאַליסטען אויסגעקליבען געוואָרען י. גרינבוים.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
צוריקגעקעהרט
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 6-9 אָוו.

שייטלעך
צו מעסיגע פּרייזען צו בעקומען ביי
פּאַרזשוטשקאַ, קאַמיענאַ 5.

דער מאַלפּע-מענש

(1 סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

קאַפּיטעל איינס

דער פאַנגער פון קעפּ

מאָריס בראָקמאַן איז געווען איינער פון די הויפּט-אַגענטען אין דעם אויספאָרשונגס-אַמט, און זיין טעטיגקייט האָט זיך ספּעציעל ענטוויקעלט אין דעם אויסשפּירונגס-דעפּאַרטאַמענט פון דעם אויסערן-מיניסטעריום.

דעם רוב פון זיין לעבען האָט ער פערבראַכט אין צוזאַמענטרעפענישען מיט כל׳ערליי טיפּען פון אינטערנאַציאָנאַלע פערברעכער.

ער האָט צוויי רייזעס אַדורכגעמאַכט איבער גאַנץ איירפּאַ, פערשטעלט אַלס אַ צוטראָגענער טוריסט אין אַ קעסטעלדיגען אַנצוג און מיט אַ פּאַר אַמעריקאַנער האָרן-ברילען אויף דער נאָז.

אין אַ שמאָל לודקעלע, וואָס איז געקירעוועט געוואָרען דורך איין וועסלע האָט ער אַדורכגעשוואומען דעם גאַנצען דונאַי-טייך, און נאָך פינף שלאָפלאָזע נעכט האָט ער אין אַ פערהוילענעם שאַנקעל הינטער בודאַפּעשט ענטדעקט די געהיימניש, אַז עס ווערען דאָרט געמאַכט צוגרייטונגען צו אַ געהיימער מאָביליזאַציע.

אָט אַזאַ און עהנליכע אַרבייטען זענען געווען, ווי צוגעטראָפען פאַר איהם, זיי האָבען איהם „געשמעקט“ אַזוי צוזאָגען. און ער פלעגט זיך זיי איבערגעבען מיט זיין גאַנצער ענערגיע.

דערפאַר טאַקי האָט ער מיט גרויס אומצופרידענהייט פערלאָזט בערלין אין דעם מאָמענט, ווען ס׳האָט זיך איהם אויסגעוויזען, אַז אין זיינע הענד איז שיער נישט אַריינגעפאַלען דער שליסעל צום סוד פון אַנ׳אָפּמאַך צווישען דריי מלוכות, וואָס איז אונטערגעשריבען געוואָרען אויפ׳ן טעריטאָריום פון דער געוועזענער עסטרייכיש-אונגאַרישער אימפּעריע.

— איך וואָלט בעקומען די פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמע פון די דאָקומענטען, ווען איהר גיט אין מיין רשות נאָך אַ טאָג דערצו! — האָט ער מיט פאָרוואורף געטענה׳ט צו זיין לייטער, דעם מאַיאָר דזשאָרדזש סטענס, מעלדענדיג זיך צו איהם אויפ׳ן צווייטען טאָג קיין לאָנדאָן מיט אַ ראַפּאָרט.

— עס טוט מיר זעהר לייד, — האָט קאַלטבלוטיג געענטפערט דער לייטער — נאָר מיר האָבען זיך פערזענליך אַדורכגעשמועסט מיט איינעם אַ פּרעמיער-מיניסטער פון די פּראַאינטערעסירטע מלוכות, און מיר האָבען דירעקט פון איהם בעקומען דעם טעקסט פון דעם אָפּמאַך... אַזוי אַז דער ענין איז גאָר פּשוט געלעזט געוואָרען. אָבער, זאָגט מיר גאָר, מאָריס, עלמער׳ן קאָנט איהר?

דער אויסשפּירער פון׳ם אויסערן-מיניסטעריום, מאָריס בראָקמאַן האָט זיך פאַמעליך אַוועקגעזעצט אויף אַ ברעג-טיש.

— וואָס הייסט? האָט איהר מיך נאָר דעריבער אַרויסגערופען פון בערלין? — האָט ער אַ פרעג געטון מיט אַ זויער שמייכעלע — איהר האָט מיך געצוואונגען צו פערלאָזען מיין בעליבט קאַפע אויף אונטער-דען-לינדען נאָר כדי אַ שמועס צו טון וועגען עלמערן? אָט אַ דעם עלמער, וואָס אַרבייט ביי אונז אַלס בוכהאַלטער?

דער מאַיאָר סטענס האָט אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ.

— יאָ, ער האָט געאַרבייט אין דער רעכנונגס-אָפּטיילונג. מיט דריי וואָכען צוריק איז ער פערשוואונדען, און די קאָנטראָלע פון די ביכער האָט בעוויזען, אַז ער האָט סיסטעמאַטיש אויסבעהאַלטען פערשידענע סומען געלד, וואָס זענען געווען אונטער זיין קאָנטראָלע.

מאָריס בראָקמאַן האָט זיך אומגעגנעצהם פערקרימט.

— ס׳איז זעהר טרויעריג. איך האָב איהם שטענדיג געהאַלטען פאַר אַ לייטישען אומשולדיגען מענשען. איך האָף אָבער, אַז איהר וועט מיך נישט צווינגען איהם צו זוכען? דאָס איז דאָך אַנ׳ענין אַ ריין פּאָליציאישער.

— ניין, איך קלייב זיך אייך נישט צו שיקען זוכען — האָט סטענס פאַמעליך געענטפערט — איך קלייב זיך נישט דערפאַר... ווייל מ׳האָט איהם שוין געפונען.

אין זיין קול האָט אָפּגעקלונגען אַנ׳אויסטערלישע פילדיימיגע נאָטע.

איידער נאָך ער האָט אַרויסגענומען פון שיפלעדעל אַ בויגען פּאַפּיר, האָט מאָריס בראָקמאַן פערשטאַנען, וואָס עס האָט פּאַסירט.

ווידער דער „פאַנגער פון קעפּ“? — האָט ער אַרויסגעשעפּטשעט, אויפהויבענדיג די ברעמען.

סטענס האָט אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— אָט איז דאָס צעטעל!

ער האָט דערלאַנגט מאָריס׳ן אַ בייגעלע פּאַפּיר. אויף וועלכען עס איז מיט אַ שרייב-מאַשין געווען אָנגעשריבען:

„איהר וועט געפינען דאָס קעסטעל ביי דעם פּאַרקאַן נעבען דער באַהן סטאַציע אין עשער.

„דער פאַנגער פון קעפּ“

— דער פאַנגער פון קעפּ — האָט מאָריס מאַשינאַל איבערגעחזר׳ט, און אַ פייף געטון.

מיר האָבען געפונען דאָס קעסטעל — האָט סטענס פאָרטגעזעצט — און אינעווייניג איז געלעגען דער קאָפּ פון׳ם אומגליקליכען עלמער, וואָס איז געווען פונקט, ווי מיט אַ ראַזיר-מעסער אַראָפּגעשניטען פון׳ם קערפּער. דאָס איז, לויט׳ן מספּר, דער צוועלפטער קאָפּ פאַר די לעצטע זיבען יאָהר. אין אַלע די פאַלען, אַ חוץ צוויי, איז אַלס קרבן תמיד געווען אַ מענש, וואָס איז ענטלאָפען פון דער גערעכטיגקייט. ווען אפילו דער קאָפּ פון דעם אומגליקליכען וואָלט אפילו נישט געפונען געוואָרען, וואָלטען מיר אייך, מאָריס, סיי-ווי אַרויסגערופען.

דאָס איז דאָך אָבער אַנ׳ענין פאַר דער קרימינאַל-פּאָליציי, און נישט פאַר מיר! — האָט דער יונגערמאַן אומצופרידען אויסגערופען.

(פאָרטזעצונג קומט).

7 קל. שולע
פון א. עדעלשטיין
9 סאלבא 9

יינשרייבונגען פון נייע שילער אין I, II, III, IV און V קל. יעדען טאג פון 9 ביז 12 פ. מ. און פון 4 ביז 7 נאכמ.

פאר שילער פון 5½ יאהר א ספעציעלע קלאס. עס ווערט געלערנט עברי, חומש, רש"י, נ"ך משניות און גמרא און פארגעברייטעט אין אלע מיטעל-שולען פריין.

אכטונג, צייטונגס-פערקויפער!

די פערוואלטונג מאכט בעקאנט, אז מוש"ק דעם 7 סעפטעמבער, פונקט 8 א זייגער אוונד קומט פאר צום 2-טען מאל א יעהרליכע

פערזאמלונג

מיט דער טאג-ארדנונג: 1) וואהל פון א פארזיצענדען צו דער פערזאמלונג; 2) קאסע-בעריכט; 3) וואהלען פון א נייער פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע.

בעמערקונג: די יעצטיגע פערזאמלונג וועט פארקומען מיט וויפיל צאהל מיטגלידער עס וועט זיין.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

ו. פרעזעס לעדערמאן

סעקרעטאר וויעלגאוואלסקי

א חזן=שוחט

פון פראווינץ, זוכט אויף די ימים-נוראים הבע"ל א שטעל צו דאווענען. זיך ערקונדיגען ביז מיטוואך ביי בירנבוים, נאוואמיעסקא 22, אין פאפיר-געוועלב, אין טויער.

9018

א טיכטיגער

טאמבויר=געזעלע

צו קאנפעקציע, ווערט געזוכט.

9020

צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז ס'איז ערעפענט געווארען

א כשר'ן רעסטאראן

און עמפפעהל היימישע, געשמאקע מיטאגען צו ביליגע פרייזען: 4 גענג—1.50 זל., 5 גענג—2.00 זל., 6 גענג—2.50 זל. סאלידע בעדינונג!

מיט אכטונג

בידערמאן, 5 קאמיענא 5

1-טער איינגאנג, לינקס, 1. שטאק.

9015

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך=דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16=33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק.	4½-5½ זונ. 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. קראנק לונגען	12—1, 6½—7½
ד"ר סטופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

ישחן-מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קאראנען, טאסטען אא.וו. בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט

פאר'לונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט ... נשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען ... קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע ... ליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער. ... אנמעלדונגען שרייבט (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

ווזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אוועגד

די לייטונג פון דער לעהר-אנשטאלט

„דרכי נועם"

לאדז, קילינסקא 50, טעל. 26=35

מאכט בעקאנט, אז ס'זענען נאך פערבליבען עטליכע פרייע פלעצער אין די מחלקות ו', ז' און מת בתא.

שילער ווערען אנגענומען אין דער קאנצעלאריע יעדען טאג פון 9 ביז 2 מיטאג און פון 4 ביז 7 אווענד.

די למודים האבען זיך אנגעהויבען כ"ו מנחם אב (דעם 1. ווזשעשען 1929). די לייטונג.

Z PRAWAMI GIMNAZJÓW PANSTWOWYCH

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE

Józefa Aba

w Łodzi, Zielona 10, tel. 22-12.

אנמעלדונגען פון נייע שילערינס טעגליך פון 10–1 נאכמיטאג.

ביי דער שולע ווערט ערעפענט א פרעבע=שולע.

Dyrektor (–) J. AB. 8781

אנהויב פון אונטערריכט—דעם 3. סעפטעמבער.

עס איז שוין צייט

דאס אלע זאלען וויסען, אז אויף קילא

טריקא=וועש

ווי אויך רויה=שטאף, פון וואס יעדער קען זיך זעלבסט מאכען בעקומט איהר נאר ביי דער לאנג-עקזיסטירענדער פירמע

H. SKOSOWSKI, Łódź

29 NOWOMIEJSKA 29, tel. 40-41

צו די ביליגסטע פרייזען, ווייל איך ארבייט דאס אליין אויס.

דער בעוואוסטער „באר ווארשאווסקי" מאכט בעקאנט, ווער עס ברויך **א חזן** אדער **א בעל-תפלה** אויף די ימי=נוראים קען ערפאהרען ביי מיר טעגליך פון 7–11 אווענד, ווייל ביי מיר איז דער בית הועד פון חזנים ומנגנים פון גאנץ פוילען.

מיט אכטונג **בתן פארבער**

אינהאבער פון „באר ווארשאווסקי"

נאוואמיעסקא 19, אין הויף, טעל. 23 63.

דאס רעכטס-קאנסולענטען-ביורא

פון געוועזענעם לאנג=יעהריגען רוטינירטען

געריכטס=סעקרעטאר

ב. מאז, פיעטריקאווער 10

ערלעדיגט און שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעט פון פוילען, ווי אויך שטייער-אנגעלעגענהייטען.

א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער=ענינים.

B. Mann, Piotrkowska 10

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 40-59

נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 5–9 אווענד.

בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייט, און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויסלויף אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

- בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. -

וויזיט 3 זל.

Dr. A. MAZUR

ספעציאליסט פאר האלז-, נאז- און אויערן-קראנקה.

צוריקגעקערט

65 ווסכאדניא 65, טעלעפאן 01=66.

נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמיטאג און פון 4 ביז 6 אין אווענד.

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי

ס'איז אנגעקומען

ברונא יאשונסקי „איך פארברען פאריז"

אנשטאט דעם פרייז 5 זל. נאר 2.95

עריך רעמארק'ס „אויפ'ן מערב קיין שום נייעס" איבערזעצט פון באשוואוער,

אנשטאט 3 זל. נאר 1.50

בוכארינ'ס טעאריע „היסטארישער מאטעריאליזם אנשטאט 15 זל. נאר 5 זל.

7 בענדער די בעסטע ווערק פון מאקסים גארקי „מיין קינדהייט", „צווישען מענשען", „מיינע אוניווערסיטעטען", „מאלווא", „אומעט", „קאנוואלאוו" און „די מוטער". אויף גוט פאפיר, 2440 זייטען אנשטאט 57 זל. נאר 24 זל.

אויך א גאנצע רייהע אנדערע ביכער אויף האלבע פרייזען צו בעקומען אין דער בוכהאנדלונג

12 נ. בערלינסקי אלט=שטאדט 12

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od 27. VIII. do 2 IX 1929 r.

dla dorosłych:

„ZIEMIA OBIECANA"

według głośnej powieści WŁADYSŁAWA REYMONTA, malującej życie Łodzi.

W rolach głównych: JADWIGA SMOSARSKA, KAZIMIERZ JUNOSZA-STĘPOWSKI, Solski i in

Dla młodzieży:

UKOCHANY SZERYF

Dramat w 7 aktach.

W roli w głównej: TOM MIX.

Nad program: Pies z Hoxville'u.

אשטוב

מיט א מוך

איז איבערצוגעבען.

66 זאכאדניא 66, פראנט, 3-טער שטאק, ביי ב. בראניסלאווסקי.

טאמבויר-ארבייטער

ווי אויך לערן-יונגעל קענען זיך מעלדען קילינסקי 40, ביי דאמבראווסקי.

8106

Dr.

HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע.

נאווראט 2 טעל. 79-29.

[illegible]

Dr. med.

H.LAJCHTER

צאהן-כירורג

דזיאסלע-, קין-, גימען-, און צונג-קראנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od $1\frac{1}{2}$—5 po pol. 4604

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78

הויט-און וועגערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

צוריקגעקערט

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג=אקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אן פון 6–8 אוונד.

א צימער

פאר אן'אינטעליגענטען מענש צום שלאפען איז צו פערדינגען. — צו ערפאהרען

נארוטאוויטשא 25 וואוינונג 17.

Dr. med.

M. Kerszner

קינדער - קראנקהייטען

זשעלאנא 16

טעל. 51-96

צוריקגעקעהרט

נעמט אן אין דער לעטשניצע בזשעזשינע 11

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו

וואס קלערען צו נעהן אין אן אנדערע ביורא

ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאלסטו זיי זאגען

אז נאר אין ביורא פון רעכטסקאנסולענט **י. מאנעלא**

17 פיעטריקאווער 17

52 זאכאדניא 52

טעלעפאן 48-79

ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען. קארנע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואקאטניעס, אינטערציזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג

י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניא 52.

צו די ג' ה"ה גנבים!

פאהרענדיג נעכטען, 9 א זייגער אווענד פון זשאביעניעץ נאך לאדז, איז מיר ארויסגענומען געווארען א פארטפעל מיט געלד און דאקומענטען, ווי אויך 1 וועקסעל, וועלכעס איך בעט מיר אפצוגעבען דאס געלד שענק איך אוועק, ס'איבריגע בעט איך צוריקצוגעבען צו ה' י. שווארץ נאוואמיעסקא 19. דיסקרעציע געזיכערט!

מיט אכטונג דוד יאכימאוויטש.

9101

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37=63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר איסיך נאז, האלז, אויערן קר.	$4\frac{1}{2}$—$3\frac{1}{2}$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-$4\frac{1}{2}$
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר רובינשטיין הויט און געשלעכט-קר.	$12\frac{1}{2}$—$1\frac{1}{2}$
ד"ר שטיינפעלד נערווען און גמיטס קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12\frac{1}{2}$—$1\frac{1}{2}$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שפרלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א.וו. פעקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זונן-בעשטראהל. אינהאלירונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויך פערלאנג היגיענע און שטאט. און לאבאראטאריום וועגען אנגעוואנטען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגנט און בלוט

אימפונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז בעטעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סמאר אפאלסקא

צאהן-ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קאראנען, פאטסען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייזען פון ערב יו"ט—24 גר. אין דער ווייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . 4 . . . . 60—

נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 8 . . . . 18—

פאר דער טעקסט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנעמענט-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש ... אויסלאנד — 8 זל.

[illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami Ch. J. Brzostowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.

Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat" Piotrkowska 91.